

**TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI**

ŞUBAT - MART 1998 - SAYI : 56

haber bülteni

**TDV Tıp Merkezi
hizmete açıldı.**

**Türkiye Diyanet Vakfı
Türkmenistan İlahiyat Fakültesi Tesislerini
hizmete açtı.**

**16. Dinî Yayınlar Fuarı
muhteşem oldu.**

Japonya

Abdülhamid II

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ

ŞUBAT - MART '98

SAYI : 56

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCİ
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayrımı

ÇAĞDAŞ • 230 65 59 • ANKARA

İÇİNDEKİLER

Başyazı 1

Türkiye Diyanet Vakfı

Türkmenistan İlahiyat Fakültesi Tesislerini Hizmete Açtı ... 2

Türkiye Diyanet Vakfı

29 Mayıs Tıp Merkezi Hizmete Açıldı 5

16. Dini Yayınlar Fuarı Muhteşem Oldu 9

Kırgızistan'da Bir Meşale Gibi Etrafını Aydınlatan

Osh Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden Haberler

Doç.Dr. Sönmez KUTLU 13

JAPONYA 15

Önemli Şahsiyetler -

Abdülhamid II 20

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'ndan Konferans :

Kadınlara İlgili Hadisler - *Dr. Mehmet Görmez* 23

Tanınmış İlim Adamlarından Hakk'ın Rahmetine Kavuşan

Emekli Müftü İsmet KARAOKUR'un Ardından...

Doç.Dr. Fahri KAYADİBİ (Kocaeli Müftüsü) 26

Yalova Müftüsü İsa AKDENİZ Hakk'ın Rahmetine Kavuştu . 26

Makale - (*Emin ARIK*)

"19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla veya Fizikten Metafiziğe" 27

Şube Faaliyetleri 29

MAKALE - *Mehmet Erdoğan*

"Türk Düşünce Hayatında Nurettin TOPÇU'nun Yeri" .. 31

Başyazı

Insan ve onun içinde yaşadığı toplum birbirini etkileyen ve neticesinden her ikisinin de fayda yada zarar gördüğü bir olgudur.

Kur'an'ın ifadesiyle "en güzel şekilde yaratılan" insan; ömrü boyunca yapacağı fiilleriyle yaratılmışların en şerefli olma makamına çıkabilmekte, ya da aşağıların aşağısına gidebilmektedir. İnsana bu açıdan baktığımızda, pozitif ve negatif yönde kabiliyeti bulunan iki boyutlu bir durum görürüz.

İnsanın pozitif yönde ilerleyebilmesi, yani yaratılmışların en şerefli olma noktasına çıkabilmesi için doğuştan kendisinde var olan değerleri iyi yönde kullanmasına bağlıdır. Bu yönde gayreti olan insan, iyilikler ve güzelliklere doğru yol almaya başlar. Bu yolculuğa insan, insanı yücelten; hoşgörüyü, hikmeti, adaleti, doğruluğu, iffeti, çalışkanlığı, cesareti, cömertliği, alçakgönüllülüğü ve benzeri insanlık meziyetlerini tanır. Bu meziyetler insanı üstün şahsiyet haline getiren, diğer varlıklardan ayıran, şerefli ve mutlu kılan değerlerdir. Bu değerlere sahip olan insanlara faziletli insan denir. Diğer yandan insanın faziletli olabilmesi için mâna değerlerine yönelmesi gerekmektedir. Çünkü toplumda mevcut bütün kurumların temelinde din gerçeği vardır. Yine aklın kemâli; insanî faziletlerle, faziletler de dinle, dindarlıkla ayakta durur. İstiklal Marşımızı yazan büyük şairimiz Mehmet Akif bu konuyu şöyle ifade ediyor:

Ne irfandır veren ahlâka yükseklik ne vicdandır
Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır.
Yüreklerden çekilmiş farz edilsin havfi Yezdân'ın,
Ne irfanın kalır te'siri kat'iyen ne vicdanın.

İnsanın, fıtratı gereği bir toplum içinde yaşama mecburiyeti gibi bir özelliği vardır. Bir toplumun ayakta durabilmesi için de bir nizam ve düzene ihtiyaç vardır. Bu nizam ve düzenin insanları mutlu etmesi, milletleri yükseltmesi de o nizam ve düzeni tesis eden insanların dereceleriyle ilgilidir. Fertlerinin çoğunluğu güzel ahlaklı insanlardan oluşan toplumlar mutlu, fertlerinin çoğunluğu bu meziyetlerden yoksun olan toplumlar huzursuz olurlar. Peygamber Efendimiz "Müslüman insan ahlâkını güzelleştire güzelleştire sonunda güzel ahlâk onu Cennet'e sokar. Aynı şekilde ahlâkını çirkinleştirir çirkinleştirir, kötü ahlâkı onu sonunda Cehennem'e sokar..." buyurmaktadır.

Dünyada da güzel ahlaklı insanların meydana getirdiği toplumlar bir nevi cennet hayatı; güzel ahlaklı olmayan insanların meydana getirdiği toplumlar ise bir

Mehmet Kervancı • Genel Müdür

nevi cehennem hayatını yaşarlar.

Güzel ahlaklı insanların meydana getirdiği toplumlar düzenli bir "Gül Bahçesi"ne benzerler. Gül bahçeleri devamlı bir ihtimama ve bakıma muhtaçtır. Gül bahçelerine bu ihtimamı gösterecek "Bahçıvan"lara ihtiyaç olduğu gibi toplumlardaki güzellikleri muhafaza için de "bahçıvan"lara ihtiyaç vardır. Bu yönüyle Vakıflar toplumun bahçıvanları mesabesinde dirler. Toplumun huzur ve mutluluğuna hizmet için gönüllü olarak bu yolu seçmişlerdir. Türkiye Diyanet Vakfı da bu hizmet kuruluşlarının öncülerindendir. Türkiye Diyanet Vakfı kurulduğu tarihten itibaren insanı bir bütün olarak ele alması, onun eğitimi, kültürü, sosyal vb. ihtiyaçlarını göz önüne alarak, bir bahçıvanın bahçesine gösterdiği titizlikle faaliyetlerini bu alanlarda gerçekleştirmiştir. Bültenimizin bu sayısında sizlere aktarmaya çalıştığımız hizmetlerimiz de hep insanımızın huzur ve mutluluğuna yönelik hizmetlerdir. Vakıf hizmetlerine omuz veren insanlar zor ve meşakkatli bir yolu tercih etmişlerdir. Bu hizmetleri ifa ederken mutlaka çok yorulurlar. Fakat hizmetlerin neticesi onları bu hizmetlere talip olmaya yöneltir. Mesela, bültenimizin bu sayısında faaliyetlerinden bahsettiğimiz Kırgızistan'da açtığımız Oş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi büyük hizmetlerden bir tanesidir. Fakültenin bu hale gelmesine kadar bir çok insan gece gündüz demeden hizmet etmiştir. İlahiyat Fakültemizin, Kırgızistan'da görev yapan din görevlilerine açmış olduğu kursun bitiminde düzenlenen toplantıda söz alan imamlardan birisinin, fakültemiz ve öğrencileriyle ilgili kanaatlerini belirtirken ifade ettiği "Euzü-Besmele bilmeyen çocuklarımız, şu anda bizlere, Kırgız dilinde kürsüden vaaz ediyor, minberden hutbe okuyorlar. Bu, Allah'ın bize bir lütfudur. Buna sebep olanların hepsinden Allah bin kere razı olsun." sözleri bu yolda hizmet veren insanlarda en ufak bir yorgunluk bırakmadığı gibi, çok büyük bir mutluluğu tatmalarına da vesile olmuştur. Güzelliklere hizmet eden insanların her zaman bu tür duygularla yaşaması mukadderdir.

Her zaman hizmette ve bu hizmetlerden doğan mutlulukta buluşmak dileğimizeyiz.

Saygılarımla

Türkiye Diyanet Vakfı TÜRKMENİSTAN İLAHİYAT FAKÜLTESİ Tesislerini Hizmete Açtı

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından, Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi bünyesinde 1994-1995 öğretim döneminde eğitime açılan ilahiyat fakültesi ile 1996-1997 öğretim döneminde hizmete giren ilahiyat lisesinin; eğitim, yurt ve idare binasından oluşan tesisleri, Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı ile Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Mesut Yılmaz tarafından hizmete açıldı.

Bilindiği gibi eğitim ve öğretim hizmeti bütün toplumlar için ekmek su gibi vazgeçilmesi mümkün olmayan bir ihtiyaçtır. Ancak Türkmenistan'da, yada daha geniş anlamla Türk cumhuriyetlerinde eğitim ve öğretim alanında bu dönemde bazı sıkıntılar söz konusudur. Yıllarca komünizm rejimi altında yaşayan ve din öğretimi adına bir eğitim alamayan soydaşlarımız bugün millî bir eğitimin arzusu içindedirler. Ancak bağımsızlıklarına yeni kavuşan Türk cumhuriyetlerinin din eğitimi verebilmeleri için gerekli şartları ve altyapıları henüz oluşmamıştır. Bu zorlukları yakından bilen ve sosyal, kültürel, dini, millî vb. alanlarda daima soydaşlarının yanında olan Türkiye Diyanet Vakfı, bu alanda da girişimlere başlamış ve din eğitimi ve öğretimi alanında kendisine gelen talepleri değerlendirerek, Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Afganistan, Bulgaristan, Romanya, Kırım'ın yanı sıra Türkmenistan'da da din eğitimi ve öğretimi alanında faaliyetlere başlamıştır.

Yapılan çalışmalar neticesinde Türkmenistan Devlet Üniversitesi, Uludağ

Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Vakfımız işbirliğiyle Türkmenistan Mahdumkuli Üniversitesi bünyesinde bir ilahiyat fakültesi açılması kararlaştırılmış ve 1994-1995 öğretim yılında imzalanan protokollarla fakülte hizmete açılmıştır. Yine aynı amaçlarla 1996-1997 öğretim yılında da Türkmenistan ilahiyat lisesi hizmete girmiştir.

Bu okullarda okuyan öğrencilere eğitim ve öğretim, yeterli tesisin olmaması sebebiyle geçici binalarda veriliyordu. Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yaptırılan eğitim binalarının tamamlanması neticesinde, eğitim ve öğretim, yeterli ve modern teçhizatla donatılmış yeni binalarda verilmeye başlandı.

Tesisler; Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı, T.C. Başbakanı Mesut Yılmaz, Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'ın katıldığı bir törenle hizmete girdi.

Tesislerin hizmete açılışında Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı bir konuşma yaptı.

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı konuşmasına "Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne bu güzel binayı hediye olarak sunan Türk kardeşlerime minnettarlığımı bildirmek istiyorum." diyerek başladı.

Türkmenistan'da din eğitimi veren bir fakültenin açılmasının, devlet siyasetlerine uygun geldiğini ifade eden Türkmenbaşı, Türkmenistan'da dini siyaset ile devlet siyasetinin ayrı olduğunu ve birbirine karışmadığını söyledi.

Atalarının da dini olan İslâm dinini her zaman sevip korumakta ve Allah'ın birliğine inanıp ona kulluk etmekte olduklarını ifade eden Saparmurat Türkmenbaşı "bizde bir atasözü vardır: "Allah'tan kork-

mayanın imanı olmaz". Bundan dolayı, bir Allah'ın teklifine inanıp, O'na daima şükür etmeli, camilere gidip namazlarımızı ve diğer dini ibadetlerimizi yerine getirmeliyiz." dedi.

İlahiyat fakültesinde okuyan öğrencilerin, dine dar bir açıdan yaklaşmayıp, geniş bir açıya sahip olmaları gerektiğini belirten Türkmenbaşı "çünkü İslâm, çok büyük ve zengin bir dindir. İslâm, medeniyeti, sanatı ve ilimi içinde barındıran ve bunların hepsine önem veren yüce bir dindir. Bundan dolayı, burada okuyan gençler, hem dini yönden, hem dünyevi yönden aydın; dinini, milletini, vatanını sevip koruyan ve gerektiği zaman onlar için canını kurban etmeye hazır olan yeni bir nesil olmalıdır. Sevgili öğrenciler, sizlere başarılar diliyorum. Dininizi sevin ve onu muhafaza edin. Bunun yanında diğer ilimlere de önem verin. Din bir devlet yönet-

me işi değildir, kişinin gönlünde Allah'a karşı ifa edilmesi gereken bir borçtur. Dine yapıştım deyip, medeniyeti, sanatı ve edebiyatı bir kenara atmamak gerektiği gibi, diğerlerine sarılarak dini bir kenara atmak da doğru değildir. Nitekim, bizim büyük din adamlarımız hem şair, hem yazar, hem de âlim olmuşlardır.

Sizler de, gönüllerinizi ve kalplerinizi İslâm ile süsleyip, kendinizi güzel yetiştirin. Hocalarınıza saygılı olun. Hepinize can sağlığı diliyorum. İki devlete, Türkiye ile Türkmenistan'a hizmet etmeye hazırlanın." dedi.

T.C. Başbakanı Mesut Yılmaz

Başbakan Mesut Yılmaz, Türkiye Diyanet Vakfı'nın katkılarıyla yapılan bu İlahiyat Fakültesi tesislerinin açılış törenine katılmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirerek, Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı'na gösterdikleri içten misafirperverlik için de şükranlarını sundu.

Türkiye ile Türkmenistan arasında tarihten gelen köklü ilişkinin ve iki millet arasındaki karşılıklı sevginin beslediği çok güçlü bir dostluk ve kardeşlik ilişkisinin bulunduğunu ifade eden Başbakan Mesut Yılmaz "Türkmenistan'ın refahı ve bekası, Türkiye'nin refahı ve bekasıdır. Biz tasada ve kıvançta bir olan dost ve kardeş iki milletiz. Bizde bir söz vardır: 'Kendisini evinde hissetmek'. Ama biz burada kendimizi hem evimizde hem de atayurduumuzda hissediyoruz. Zat-ı âlinizle bugün yaptığımız görüşmeler ve bundan sonra yapacağımız temaslar, inanıyorum ki, dost ve kardeş milletlerimiz arasındaki ilişkilerin daha da ilerlemesine hizmet edecektir." dedi.

Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, Türk Cumhuriyetlerinde aydın din adamı yetiştirmek amacıyla benzer İlahiyat Fakültelerini birer birer faaliyete geçirmekte olduğunu söyleyen Başbakan Yılmaz, "bu ilahiyat fakültesi ve ona bağlı lise de Türkmenistan'a aydın din adamları yetiştirilecektir. Biz, bundan sonra da, Türkiye Cumhuriyeti Devleti olarak, ilahiyat fakültesi için her türlü desteği sağlayacağız. Diyanet İşleri Başkanlığımız ve bu fakülteyle devamlı işbirliği halinde olan Bursa

Uludağ Üniversitemiz, bu fakültenin kendisinden beklenen faydayı sağlayabilmesi için her zaman yardımcı olacaktıdır." dedi.

Konuşmasının sonunda, Türkmenistan Mahdumkuli Üniversitesi bünyesinde eğitim veren ilahiyat fakültesi ile ilahiyat lisesinin hayırlı olmasını dileyen Başbakan Mesut Yılmaz, bu eğitim yuvasından aydın, bilgili din adamlarının yetişmesini temenni etti.

**Türkmenistan Mahdumkuli Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı
Doç.Dr. Yaşar Aydın**

İlahiyat fakültesi ile ilahiyat lisesi hakkında kısaca bilgiler veren Doç.Dr. Yaşar Aydın, ilahiyat fakültesi ve lise tesislerinin 16.000. m² açık alan üzerine, 6.222 m² kapalı alan olarak inşa edildiğini ve binaların iki müstakil bloktan ibaret olduğunu söyledi.

Fonksiyonları bakımından binaların idare binası, okul binası ve yurt binası olmak üzere üç ayrı birimden oluştuğunu belirten Aydın, "idare binasının birinci katında lise müdürlüğü, ikinci katında ise fakülte dekanlığı bulunmaktadır. Her iki katta da idareci ve yardımcı idari personele ait odalarla, öğretim elemanı ve öğretmen odaları, sekreteryaya ve diğer yardımcı birim odaları olmak üzere toplam 16 oda bulunmaktadır. İdare binasında ayrıca 200 kişilik konferans salonu ve kütüphane bulunmaktadır." dedi.

Doç.Dr. Yaşar Aydın, okul binasında 450 öğrenci kapasiteli 14 dersane, bir laboratuvar, bir kantin ve bir spor salonunun bulunduğunu, binanın birinci katında lise, ikinci katında ise fakültenin yer aldığını söyledi.

Yurt binasının 3 kattan meydana geldiğini ve her katında 6 kişinin kalabileceği banyo ve tuvaleti içerisinde olan 30 yatak odası, binanın genelinde 3 etüt salonu, idare odası, doktor odası ve revir bulunduğunu belirten Aydın, ayrıca aynı anda 250 kişiye hitap edebilecek modern cihazlarla donatılmış çamaşırhane, 400 kişi kapasiteli yemekhane ve 300 kişilik mes-

cidin de yer aldığını söyledi.

Mahdumkuli Türkmen Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin "dinin, onun tarihinin ve felsefesinin meseleleri üzerinde yüksek hünerli", din ve vicdan hürriyetine saygılı, çağımızın ilgili müsbet ilimleri ile donanmış ilahiyatçılar yetiştirmek amacıyla, Türkmenistan Cumhurbaşkanlığı Sayın Saparmurat Türkmenbaşı'nın 17 Haziran 1994 gün ve 1832 sayılı kararıyla 1994-95 öğretim yılında açıldığını belirten Aydın, fakültenin işleyişi, eğitim, öğretim ve yönetimle ilgili düzenlemelerin, Türkiye Cumhuriyetini temsilen Türkiye Diyanet Vakfı ile Türkmenistan Bilim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde gerçekleştirildiğini söyledi.

1994-95 öğretim yılında faaliyete geçen fakültenin, yapılan protokol doğrultusunda, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile irtibatlandırıldığını anlatan Aydın "buna göre, fakültemiz Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin eğitim-öğretim müfredatını esas almakta ve öğretim elemanı ihtiyacını öncelikle bu fakülteden temin etmektedir. Protokol gereğince, fakültenin dekanı Türkmenistan tarafından, dekan yardımcısı ise, Türkiye tarafından tayin edilir. Fakültemizde, dördü Türkiye'den olmak üzere, halen 17 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Eğitim-öğretim; Türk, Türkmen, Arap, İngiliz ve Rus dillerinde yapılmaktadır. Fakültenin öğrenim süresi hazırlık sınıfından sonra

dört yıldır. Protokol gereği hazırlık sınıfı ile birinci sınıf Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde okutulmaktadır. 1994-95 ve 1995-96 öğretim yıllarını Türkiye'de başarı ile geçiren ilk öğrencilerimiz, 1996-97 öğretim yılında Türkmenistan'a gelmiş ve bu öğretim yılını, Kıpçak ovasında bulunan Saparmurat Mescidi Külliyesi'nde sürdürmüşlerdir. Halen, Türkiye'den bu yıl gelen öğrencilerle birlikte 50 tanesi burada, 46 tanesi Türkiye'de olmak üzere, fakültemizin toplam 96 öğrencisi bulunmaktadır. Fakültemiz, 1998-99 öğretim yılında mezun verecektir.

Türkiye'deki Anadolu İmam-Hatip Lisele-ri müfredatını uygulayan İlahiyat Lisesi, 1996-97 öğretim yılında faaliyete başlamış olup, halen 75 öğrencisi bulunmaktadır. Lise'de, birisi Okul Müdürü olmak üzere toplam 7 öğretmen görev yapmaktadır." dedi.

Eğitim ve öğretimin yapıldığı okul ve yurt binaları ile bu binaların her türlü tefrisatı ve teçhizatının Türkiye Diyanet Vakfı tarafından finanse edildiğini söyleyen Doç.Dr. Yaşar Aydın, Türkiye'den gelen öğretim üyelerinin aylıkları ve yol giderleri ile öğrencilerin giyim-kuşam, Türkçe, Arapça kitap ihtiyacı, iye ve ibate masrafları ile Türkmenistan tarafından görevlendirilen öğretim elemanlarının dışındaki tüm personelin maaşlarının da Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılandığını belirtti.

Türkiye
Diyanet Vakfı
**29 MAYIS
TIP
MERKEZİ**
Hizmete Açıldı

OUTPATIENT CLİNİC

Yurtiçinde ve yurtdışında eğitim, sosyal, kültürel, dinî ve ilmî alanda, devletimizin menfaati doğrultusunda faaliyet gösteren Türkiye Diyanet Vakfı, sağlık alanında da vatandaşlarımıza yardımcı olmak ve Devletimizin omuzlarına binen yükü hafifletmek amacıyla, 29 Mayıs Tıp Merkezi İşletmesi'ni kurdu. Geçtiğimiz günlerde hizmete açılan 29 Mayıs Tıp Merkezi İşletmesi'nin Müdürü Sefer Kuyumcu'dan bu merkez hakkında bilgi aldık.

- Sayın Sefer Kuyumcu, 29 Mayıs Tıp Merkezi hangi ihtiyaçtan doğdu?

Türkiye Diyanet Vakfı'nın şu ana kadar yaptığı yatırımların yeni bir halkasını teşkil eden sağlık konusundaki böyle bir girişim, dinimizin insan sağlığına verdiği önem doğrultusunda şekillenmiştir. İnsanların dinî inançlarını yeterince yerine getirebilmeleri ve hizmet edebilmeleri, Allah'ın onlara emanet olarak verdiği sağlıklarını korumalarıyla mümkündür. Bu konuya verilen önem, bir çok Ayet-i Kerime'de ve Hadis-i Şerif'te vurgulanmıştır. Hatta Peygamber Efendimiz bir Hadisi Şeriflerinde "Ey Allah'ın kulları! Tedavi olunuz! Çünkü Allahü Teala her hastalığın şifasını yaratmıştır" buyurmaktadır. Bununla beraber tarihimizdeki vakıf çalışmalarına bakacak olursak, Osmanlılar ve Selçuklular zamanında vakıf çalışmalarının doruğa

ulaştığını, bugün sosyal devlet anlayışıyla yapılan sağlık, eğitim hizmetlerinin o gün için büyük çoğunluğunun vakıflar eliyle yerine getirildiğini görmekteyiz. Oysa bundan 150-200 yıl önce batıda bu çalışmalara başlanmış ve bugün Katolik kiliselerine bağlı ve onların finanse ettiği sağlık kurumları, ülkelerinin en köklü eğitim ve araştırma hastaneleri olarak hizmet vermektedir.

Vakıflar, sadece yoksullara ve muhtaç kişilere yardım eden ve onların ihtiyaçlarını karşılayan kurumlar olmaktan ziyade, tüm toplumu kucaklayan ve okul yapımından tutun da hastane yapımına kadar tüm ihtiyaçları karşılayan bir hizmet anlayışı içinde olmalıdır. Bu anlayıştan da yola çıkarak Vakfımız; fiziki ortamıyla, çalıştırdığı doktor ve sağlık personeliyle kaliteli hizmet vermeyi amaçlayan 29 Mayıs Tıp Merkezi'ni tüm halkımızın hizmetine sunmuştur.

- Bir çok yerde özel kuruluşlar tarafından poliklinik düzeyde sağlık hizmeti verilmektedir. Sizin sunacağınız sağlık hizmetinde bir farklılık olacak mı?

Elbette olacak, çünkü bizim amacımız; kurduğumuz bu sağlık merkezinde bilimsel temele dayalı, kaliteli hizmet vermektir. Zaten şu anda da bir ilke imzasını atan merkezimiz, OUTPATIENT klinik hizmeti ile göz, kulak-burun boğaz, kadın hastalıkları ve cerrahinin bazı dallarındaki ameliyatları ile hastalarımızın birkaç saatlik müşahade sonucunda hem zamandan tasarruf sağlayarak en kısa zamanda işlerine geri dönmelerini sağlamakta, hem de yatak parası vermeyerek bütçelerini korumayı ve ülke ekonomisine da katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

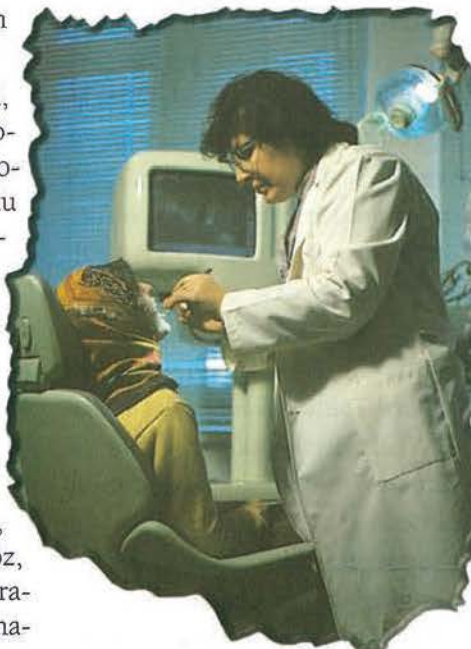
- Tıp Merkezinin fiziki yapısından, merkezde bulunan ünitelerden ve verilecek sağlık hizmetlerinden bahsedermisiniz?

Merkezimiz, 1500 m2 alan üzerine kuruldu.

Tıp merkezinde; gastroskopi, kolonoskopi, ERCP, tüm radyolojik tetkikler, Doppler ultrasonografi, ekokardiyografi, eforlu EKG, holter, bilgisayarlı tomografi, kolposkopi yapılmaktadır. 3 ambulansı bulunan Merkezimizde 55 personel ve 22 uzman doktor hizmet vermektedir.

Merkezimizde, dahiliye, kardiyoloji, gastroenteroloji, çocuk sağlığı ve hastalıkları, kadın sağlığı ve hastalıkları, göz, kulak-burun boğaz, genel cerrahi, ortopedi, fizik tedavi ve reha-

bilitasyon, üroloji, nöroloji, psikiyatri, diş sağlığı ve hastalıkları, radyoloji, laboratuvar, diyet ve zayıflama merkezi bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

Gastroenteroloji :

Kolonoskopi, gastroskopi, ERCP

Kardiyoloji :

EKG, Eforlu EKG, Holter

Kulak-Burun Boğaz :

Endovizyonlu KBB muayenesi

Göz : Bilgisayarlı göz muayenesi, kontak lens uygulaması, katarakt tedavisinde göz içi lens uygulaması, şaşılık tanı ve tedavisi, glaukoma tanı ve tedavisi

Kadın Doğum Hastalıkları :

Kolposkopik muayene, ultrasonografik gebelik muayenesi, infertilite (kısırlık) tedavisi, menopoz kliniği, osteoporoz kliniği

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları :

Sağlam çocuk takibi (Büyüme, gelişme, beslenme, aşı programı), hasta çocuk takibi, çocukların gelişimlerini belirlemek ve takip etmek için denver gelişim tarama testi yapılmaktadır.

Diyet Ünitesi :

Bireyin kendi yaşam şekline uygun diyetinin nasıl olması gerektiğini, hastalıkların oluşmasında beslenme ile ilgili etmenlerin neler olduğu, hastalık anında diyetinde yapması gereken değişiklikler, kuralları bilmesi ve doğru uygulamalar yapabilmesi için beslenme ve diyet eğitim-programı verilmektedir.

Zayıflama Merkezi :

Diyet uzmanımız tarafından, günlük yaşantınızda değişikliğe sebep olmadan, beden ve ruh sağlığını bozmadan, yaşınıza, cinsiyetinize ve iş hayatınıza uygun çeşitli alternatifler içeren, uygulanabilir beslenme programı hazırlanmaktadır.

Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon :

Fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı ve fizyoterapist eşliğinde fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulaması yapılmaktadır.

Diş Sağlığı ve Hastalıkları Ünitesi :

Protez, cerrahi, ortodonti, periodontoloji (diş eti hastalıkları), RVG (Radyovizyografi) ile diş fil-

minin çekilmesi ve bilgisayarda görüntülenmesi, özellikle RVG ile elde edilen radyografik görüntü çok düşük düzeyde (0.01) x ışını içerdiğinden çocuk ve hamilelerde emniyetle kullanılmaktadır ve şu anda Ankara'da eşi yoktur.

Üroloji :

Prostat Check-Up'ı, sistoskopi.

Radyoloji :

Her türlü radyoskopik tetkik, doepler ultrasonografi, mamografi, bilgisayarlı tomografi

Laboratuvar :

Her türlü laboratuvar analizleri (biyokimya, mikrobiyoloji, immunoloji, hormon)

- İleriye dönük olarak planlarımız nelerdir? Bu tür sağlık merkezlerinin diğer illere de yaygınlaştırılması düşünülmüyor mu? Daha kapsamlı, yataklı tedavi verebilecek bir hastanenin açılması planlarımız arasında yer alıyor mu?

İleriye dönük olarak, yataklı bir hastanenin kurulması ve sağlık

konusunda yapılan hizmetlere yenilerinin eklenmesi planlanmaktadır. Aynı zamanda İstanbul'un şu anda en büyük ve en donanımlı özel hastanesi olarak planlanan ve yapımı tamamlanan Türkiye Diyanet Vakfı 29 Mayıs Tıp Merkezi çok kısa zamanda hizmete girecektir.

- Efendim son olarak neler söyleyeceksiniz?

Önce insan anlayışıyla, hizmette kaliteyi, bilgiyi ve dostluğu amaçlayan, hijyenik koşullara uygun, teknolojinin en son yenilik ve imkanlarıyla donatılan merkezimiz, tüm halkımızın hizmetindedir. Merkezimizde iyi hizmet ve güven ön plandadır.

16. DİNİ YAYINLAR FUARI

muhteşem oldu

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından düzenlenen 16. Dinî Yayınlar Fuarı Ankara ve İstanbul'da muhteşem bir organizasyonla icra edildi. Bu yıl Ankara'da 9-25 Ocak, İstanbul'da 10-25 Ocak tarihleri arasında düzenlenen Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarına Ankara'da 110, İstanbul'da ise 130 yayınevi iştirak etti.

Türk toplumuna okuma alışkanlığı kazandırmak hepimizin idealidir. Ancak toplumumuzda kitabın değerini bilenlerin sayısının yeteri kadar olduğunu söylememiz de mümkün değildir. Genellikle insana yatırım yapmayı hep ihmal ediyoruz. Oysa kitaba yatırım yapmak insana yatırım yapmaktır. Netice itibarıyla kitaba yapılan yatırım, toplum ve fert hayatı bakımından son derece önemli ve kalıcı bir kültür yatırımdır.

Bu amacı ön plânda tutan Türkiye Diyanet Vakfı, Ramazan ayında düzenlemiş olduğu Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarında kitapla okuyucu buluşturarak ilim, kültür ve medeniyet hayatımıza katkıda bulunmaya çalışmaktadır.

Birincisi 1983 yılında Ankara'da düzenlenen ve yayıncılar ile halkımız tarafından büyük ilgi gösterilen Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarı 15 yıldır aralıksız olarak sürdürülmüş ve bir gelenek hâlinde bugünkü seviyeye gelmiştir. Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarı Ankara'nın yanı sıra ilk defa 1984 yılında da İstanbul Sultanahmet Camii avlusunda gerçekleştirilmiştir. Fuar organizasyonları 1987 yılından itibaren Ankara Kocatepe Camii ve İstanbul Sultanahmet Camii avlularında her yıl düzenlenerek geleneksel hale getirilmiştir.

Bu yıl 16. sı düzenlenen Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarı da gerçekleştirilen muhteşem bir törenle açıldı. Açılış törenine Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan, Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Milletvekilleri Rıza Ulucak ve Ertan Yülek, Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok ve çok sayıda vatandaş katıldı.

Tören münasebetiyle yapılan konuşmalarda kitap okumanın önemi dile getirilerek, uygar medeniyete ulaşmanın yolunun da kitap okumaktan geçtiği söylendi.

Tarihin en köklü uluslarından birisi olarak yeniden daha sıkı bir şekilde kitaba yönelmeli, ilime sarılmalıyız.

Hüsamettin ÖZKAN
Devlet Bakanı

16. Dini yayınlar ve kültür fuarının açılışında bulunmaktan mutluluk duyduğunu dile getirerek konuşmasına başlayan Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan, son asırlarda dünyamızın baş döndürücü bir hızla gelişmekte olmasının temelinde matbaanın icadı ve yayıncılığın gelişmesinin olduğunu söyledi.

İnsanoğlunun varoluşundan bugüne kadar edindiği tüm sosyal, kültürel ve bilimsel değerleri, sonraki kuşaklara ve günümüze kadar taşıyabilmesindeki en sağlıklı ve etkili aracın kitap ve benzeri yayınların olduğunu ifade eden Özkan, "Kitaba ve yayıncılığa önem veren toplumlar geçmişten geleceğe uzanan bu köprüler vasıtasıyla daha büyük ve daha güçlü uygarlıklar oluşturmuşlar, diğerleri ise tarihin karanlıklarında yok olup, unutulup gitmişlerdir." dedi.

Kitabın tecrübe, bilgi ve birikimi daha geniş kesimler ile sonraki kuşaklara taşıdığını belirten Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan, bunlara bağlı olarak yeni bilgilere sentezlerin oluştuğunu, yeni buluş ve icatların yapıldığını, kurulabilen bu eski birikimler üzerinde sağlam temellerle günümüzün modern dünyasının inşa edilmeye başlandığını dile getirdi.

Bir akıl ve ilim dini olan İslâm'ın kitaba büyük önem verdiğini, ancak zamanla kitaba verilen önemin azalmasıyla toplumun temel dinamiklerinin sarsıldığını, geçmişle gelecek arasındaki iletişim dilinin yozlaştığını belirten Bakan Özkan, "Tarihin en köklü uluslarından birisi olarak, yeniden, daha sıkı bir şekilde kitaba yönelmeli, ilime sarılmalıyız. Daha çok okumalı ve daha çok öğrenmeliyiz. Ülkemizin bu konuda ciddi sıkıntıları vardır. Bu sorunların bir kısmı yapısaldır. Bir kısmı eğitimsel ilgilidir. Bunları aşmak için ulusal seferberlik içinde kitaba, okumaya, öğrenmeye yönelmemiz gerekir. Aksi takdirde çağdaş uygarlık düzeyini yakalamamız asla mümkün olamaz. Kitabın evrensel mesajıyla sevgiye, barışa ve dostluğa ulaşabiliriz. Kalıcı olan bütün izler, kitap izleridir." dedi.

Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan konuşmasının sonunda 16 yıldır aralıksız olarak Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarını organize eden Diyanet teşkilatındaki yetkilileri kutladı.

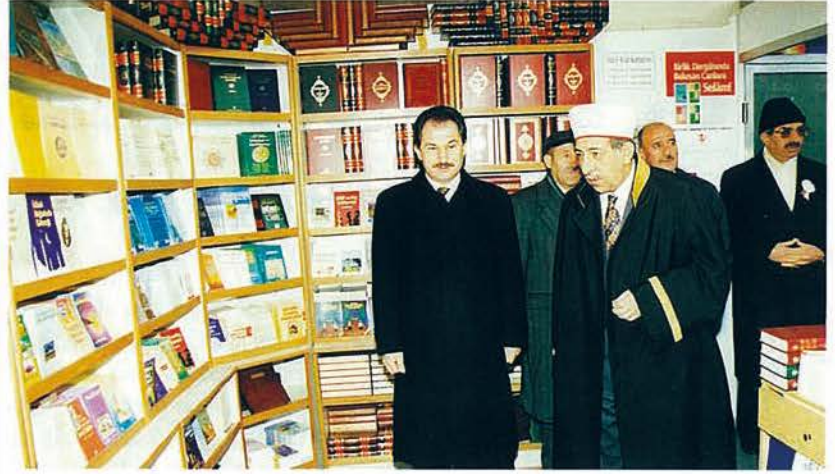

Mehmet Nuri YILMAZ

Diyanet İşleri Başkanı

Türkiye Diyanet Vakfı Mütvevelli Heyeti Başkanı

Mübarek bir ay olan Ramazan'da, Kocatepe Camii'nin avlusunda hayırlı bir açılışın yapılmasının mutluluk verici olduğunu ifade ederek sözlerine başlayan Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütvevelli Heyeti Başkanı Mehmet

Nuri Yılmaz, Ramazan ayının Kur'an-ı azimüşanın indiği bir ay olduğunu belirterek "Kur'an okuma anlamına gelir ve en başta okunacak kitap Cenab-ı Hakk'ın bize gönderdiği ilahî mesajları ihtiva eden Kur'an'dır. Cami aynı zamanda ibadet yeri olmakla birlikte bir kültür merkezidir, bir eğitim kurumudur." dedi.

İnsanlığın tarih boyunca geçirdiği büyük dönüşümlerin ve elde ettiği değerlerin arkasında iki kavramın yer aldığını belirten Mehmet Nuri Yılmaz, bunların kitap ve okumak olduğunu söyledi.

Hangi alanda olursa olsun, yapıcı, ulusal, evrensel özelliklere sahip olumlu sonuçlar elde edebilmek için düşüncenin üretilmesine ihtiyaç olduğunu da sözlerine ekleyen Yılmaz, 20. yy'ı geride bırakıp 21. yy'a girileceği bu dönemde, kitap ve okuma kavramının televizyon karşısında veya görselliğin gücü karşısında tehlikeye düştüğünü belirterek "Hele bizim gibi okuma alışkanlığı az olan insanların olduğu bir ülkede bu büyük bir tehlike arz etmektedir. Batı, yazılı kültürü belli bir düzeye getirdikten sonra görselliğe geçmiştir. Ama bizde henüz yazılı kültür birikimimiz belli bir düzeye gelmemiştir.

Okuma yazma alışkanlığı olmayan insanlar kolayca bir takım bilgiler elde edebilmek için görsel yayına koşturmaktadırlar. Bu bizim için vahim sonuçlar doğurmaktadır. Bir ülkede insan okumuyorsa o kendi şuuruna ermiş değildir. Eğer bir ülkede insanlar okumuyorsa kendilerinin muhasebesini yapmaları mümkün değildir. Fikir çilesi çekilmeden, mukaddes azap dediğimiz okumanın verdiği tefekkür sağlanmadan, fikir üretilmesi kesin-

likle mümkün olmaz. Düşünce ve fikrin olmadığı yerde de maddi ve manevî sahada ilerleme olmaz. Onun için milletçe çok okumalıyız. Bizim dinimizin ilk sözü oku diye başlamaktadır. Hiçbir semavî kitapta, İslâm Dininin okumaya verdiği değer verilmemiştir. Hz. Peygamberimiz hadisi şeriflerinde okumayı teşvik etmişlerdir. 60 yıl nafil namaz kılmaktansa bir konuyu, bir mevzuyu, bir meseleyi öğrenmek daha hayırlıdır diyen bizim Peygamberimizdir," dedi.

Kur'an-ı Kerim'in başından sonuna kadar, konusunun ilimden ve irfandan ibaret olduğunu ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz "böyle bir dinin mensupları olarak bizim batılılardan daha çok okuyucu olmamız gerekirken, üzülerek ifade edeyim ki batıdan çok gerideyiz." dedi.

Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütvevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, çocuklarına, nesillerimize okuma

Fikir çilesi çekilmeden, mukaddes azap dediğimiz okumanın verdiği tefekkür sağlanmadan, fikir üretilmesi kesinlikle mümkün olmaz. Düşünce ve fikrin olmadığı yerde de maddi ve manevî sahada ilerleme olmaz.

alışkanlığı kazandırılmasının şart olduğunu belirterek, İslâm dininin ilme ve okumaya çok önem verdiğini söyledi. Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de kaleme yemin ettiğini de hatırlatan Yılmaz, "Düşününüz yüce bir varlık kainatı yaratan büyük kudret kaleme yemin etmiştir. Demek ki kalem çok değerlidir. İnsanoğlu dünya var olduğu müddetçe okuma ve yazmadan uzak kalamayacaktır. Bu alışkanlık dünyanın sonuna kadar devam edecektir. Bunu da böylece bilelim, ama bu okumaktan maksat sadece okullarda ders almak demek değildir. Elbette bunlar sonsuza kadar; insanoğlu varolduğu müddetçe devam edecektir. Ancak bizim burda okumak dediğimiz, yani fakülte insana bir anahtar verir, asıl ondan sonra kişi kendisini yetiştirecektir." dedi.

Türkiye'nin çok iyi bir noktaya geldiğini ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz, eski tarihlerde isteyenin istediği kitabı yazamadığını belirterek, bugün yayınevlerinde her türlü kitabın serbestçe satılmakta olduğunu söyledi. Kendisinin de kitap yasaklamaya karşı olduğunu belirten Yılmaz, "Ancak şunu ifade edeyim ki her fikir de muhterem değildir. Her kitapta sağlam bilgiler ihtiva etmemektedir. Ancak kitaplara, bilgilere saygı göstermek gerekir. İnsan okuduğu kitabın etkisi altında kalır. Alacağı kitabı önceden gözden geçirmeli sağlam, özellikle dini sahada güvenilir eserleri okumalı." diyerek kitap fuarının hayırlara vesile olması temennisinde bulundu.

Ömer KARA

TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi
Müdürü

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi Müdürü Ömer Kara da yaptığı konuşmada, öncelikle İşletme'nin Türkiye'de bir çok hizmete imza attığını belirtti.

İşletmenin şu ana kadar 269 basılı yayın, 37 sesli ve görüntülü yayını piyasaya arzettiğini ifade eden Kara, "İşletmemiz Türkiye genelinde üniversite bulunan illerde yayınevleri açmak suretiyle bu yayınların vatandaşlarımıza, ilim erbabına ulaşması konusunda faaliyetlerini sürdürmektedir." dedi ve Dini Yayınlar Fuarı hakkında bilgi verdi.

Tören konuşmalarını müteakip Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan tarafından 16. Dini Yayınlar ve Kültür Fuarı ile Hat Sergisi'nin açılışı yapıldı.

Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan ile Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütavelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, açılıştan sonra stantları tek tek gezerek fuara iştirak eden firmaları kutladılar.

Avrupa'da Kitap ve Kültür Şenliği

Vakıf Fuarçılık Ltd. Şti. ile, Diyanet İşleri Türk İslam Birliği bünyesinde bulunan Vakıf Warenhandels GmbH'a tarafından Almanya'nın Leverkusen şehrinde "Avrupa I. Kitap ve Kültür Şenliği" Sergisi organize edildi.

Avrupa'da İlk kez organize edilen bu şenliğe Türkiye'den 40, Almanya'dan 20 olmak üzere toplam 60 firma, 6 Tır'ın üzerinde kitap, kaset ve hediyelik eşya ile iştirak etti.

T.C. Köln Başkonsolosu Mehmet Dönmez ile Din Hizmetleri Müşaviri Dr. Mehmet Aksoy'un iştirakleri ile açılışı yapılan "Kitap ve Kültür Şenliği" Sergisi 17 gün süre ile açık kalmış ve yoğun ilgi görmüştür.

Leverkusen'de düzenlenen Avrupa I. Kitap ve Kültür Şenliği Sergisinin temelde iki amacı vardır. Birincisi Anavatanımız Türkiye'nin ilim ve kültür iklimini inancımızın, kültürümüzün gerçek taşıyıcısı olan kitaplarımızı, Avrupa'da bulunan kardeşlerimizin istifadesine sunmak, ikincisi ise Türk İslâm Kültürünün ürünlerini medenî dünyanın gündemine taşımak, ülkemizi ve kendimizi değerlerimizle tanıtmaya çalışmaktır.

Şenlik boyunca, Türkiye'den götürülerek misafir edilen ilim ve kültür adamlarımız, yazarlarımız değişik tarihlerde bir dizi kültür programları da icra etmiştir.

Bu kültür programlarında;

"Yeniden Büyük Devlete" isimli sohbeti ile Sayın Ergun Göze,

"İslâm'ın Evrensel Mesajı" isimli sohbeti ile Sayın Prof. Dr. Ali Bardakoglu,

"Hz. Peygamber'in Kişiliği Örnek Müslüman Tipi" isimli sohbeti ile Sayın Prof. Dr. Mustafa Çağrı,

"Türkistan Hatıraları" isimli sohbeti ile Sayın Yavuz Bülent Bakiler,

"Millî Şairimiz Mehmet Akif" isimli sohbeti ile Sayın Rıza Akdemir,

Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızla sohbet etme imkânı bulmuşlar ve onların sorunlarına çözüm yolları aramışlardır.

Ayrıca yine şenlik münasebetiyle Leverkusen'de yaşayan Türk işçi çocukları ile Alman gençlerinin de katıldığı bir masa tenisi turnuvası organize edilmiş ve yoğun bir ilgi görmüştür. Bu sayede hem Türk gençlerinin kendi aralarında, hem de Alman gençleri ile kaynaşmalarına katkıda bulunulmuştur.

HABERLER

**KIRGIZISTAN'DA BİR MEŞALE GİBİ ETRAFINI AYDINLATAN
OSH ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ'NDEN**

HABERLER

Doç.Dr. Sönmez KUTLU

Türkiye Diyanet Vakfı'nın 1993 yılında açtığı Osh Üniversitesi İlahiyat Fakültesi; Orta Asya'da en yüksek din eğitimi veren ilk fakülte olmasının misyonu gereği, İslam'ın öğretilmesinde bölgedeki diğer ülkelere örnek olacak bir çok hizmete öncülük yapmaktadır.

1. İlahiyat Fakültesi, 29-31 Ekim 1997 tarihleri arasında, Soros-Kırgızistan Vakfı'nın düzenlediği ve doğudan-batıdan 50'ye yakın bilim adamının katıldığı "Orta Asya'da Din ve Toplum" adlı uluslararası bir sempozyuma ev sahipliği yaptı. Osh Üniversitesi Rektörü Sayın Bakıt Beşimov açış konuşmasında, Fakültenin Kırgızistan ve Orta Asya'nın geleceği açısından büyük önem taşıdığını söyledi. Fakülte Dekanı Sayın Avazbek Asanov, İlahiyat Fakültesi'nin eğitim sistemi hakkında bilgi verirken; bölgede modern eğitim standartlarına göre din eğitimi veren tek fakülte olduğunu dile getirdi.

Tartışmalı geçen oturumlarda şu anda ve 21. yüzyılda Orta Asya'da din ve toplum konusundaki problemler ele alındı. Fakülte öğretim üyelerinden Prof.Dr.Hayrani Altıntaş, Doç.Dr.Sönmez Kutlu, Dr.Recai Doğan ve

Dr.Adem Yerinde bu tartışmalara iştirak ederek önemli katkılarda bulundu.

Oturumlarda yapılan tartışmalar daha çok şu noktalar üzerinde yoğunlaştı:

- Orta Asya halkı neden İslam'a aşırı ilgi duymaktadır?
- Orta Asya'da cami ve mescitlerin sayısı niçin hızla artmaktadır?
- Cezayir ve Afganistan'da yaşanan olayların benzerleri, Tacikistan'da olduğu gibi, Orta Asya'nın diğer ülkelerinde de yaşanabilir mi?
- Bu bölgede Fundamentalizm ve Radikalizm tehlikesi var mı?
- Misyoner organizasyonlar ni-

çin Orta Asya'ya büyük yatırımlar yapıyorlar?

- Vehhabilik ve Şiilik Orta Asya için bir tehdit unsuru olabilir mi?

- Orta Asya'da Arap modeli mi, Türk modeli mi, İran ya da Özbekistan modeli mi hakim olacak?

- Orta Asya'da Pan-İslamizm veya Pan-Türkizm tehlikesi var mı?

- İslâm Düşüncesi'nde Din ve Devlet ilişkisi nasıldır?

- Demokrasi ve insan hakları konusunda bölgenin durumu nedir?

- Orta Asya'da din toplum ilişkilerini süper güçler nasıl etkileyebilir.

2. Türkiye Diyanet Vakfı'nın finanse ettiği İlahiyat Fakültesi'nin 200 kişilik kız ve erkek öğrenci yurdu, 17.11.1997 tarihinde hizmete girmiştir. Şu anda toplam 100 kişiye hizmet vermektedir. Spor alanları, yemekhanesi, çalışma odaları, mescidi, yatakhaneleri ve ısıtma sistemiyle resmi ve gayri resmi ziyaretçilerin takdirlerini toplamaktadır. Üniversite Rektörü Sayın Beşimov, diğer fakülte mensuplarına ve yurt görevlilerine İlahiyat Fakültesi'nin

yurdunu ziyaret etmelerini ve onu örnek almalarını tavsiye etmektedir. Yurdu ziyarete gelen imamlardan birisi, Rektör Bey'e ve Dekan Bey'e, duygularını şu şekilde ifade etmiştir: **"Niçin bizim Devletimiz Kırgızistan'ın böyle bir Diyanet Vakfı yok? Eğer böyle bir vakıf olsa ben bütün mal varlığımı vermeye hazırım. Ülke-mizin bütün öğrenci yurtları böyle olmalıdır."** Ayrıca Osh Oblastı Kadısı Muhammed Emin, kendisinin bazı Arap ülkelerinde bulunduğunu, ancak hiç birinde böyle-sine temiz ve mükemmel yurtları görmediğini, bundan dolayı Türkiye Diyanet Vakfı'na bu hizmetle-rinden dolayı teşekkürlerini bildirdiğini ifade etti. Yurtta kalan öğrencilerin yakınları da, özel olarak yurdun imkânlarını görmeye gelmektedirler.

3. Osh Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra Orta Asya'da ilk olan başka bir hizmete daha imzasını attı. 10 Kasım - 10 Aralık 1997 tarihleri arasında Kırgızistan'da görev yapan din görevli-lerine, bir ay süren hizmetiçi eğitim kursu açmıştı. İlahiyat Fakültesi ve Kaziyatın işbirliği ile açılan bu kursa toplam 32 kişi katılmıştı. Kurs bitiminde her birine başarı belgeleri verilmişti. Kursun açılışı ile ilgili fakültemizin düzenlediği program, Kırgızistan televizyonu ve diğer basın organla-rınca izlenerek konuyla ilgili programlar yapılmıştır. Bu kurs süresince, din tarihi, hadis, tefsir, din pedagojisi, tefsir, İslâm huku-ku ve Kur'an konularında fakülte öğretim üyelerince toplam 94 saat ders verilmiştir.

Kursun bitiminde düzenlenen toplantıda söz alan kursiyerler, bu kursun çok faydalı olduğunu belirterek süresinin uzatılması talebinde bulundular. Kursu katılan imamlardan birisi, fakültemiz ve öğrencileriyle ilgili kanaatlerini

şöyle ifade etmiştir: **"Euzü-Besmele bilmeyen çocuklarımız, şu anda bizlere, Kırgız dilinde kürsüden vaaz ediyor, minberden hutbe okuyorlar. Bu, Allah'ın bize bir lütfudur. Buna sebep olanların hepsinden Allah bin kere razı olsun."**

Fakültemiz Ramazan ayı münasebetiyle de bazı önemli hizmetlerde bulunmuştur. Bu yıl ilk defa, fakülte öğrenci yurdumuzun yemekhanesinde bir iftar yemeği verilmiştir. Bunu Valilik ve Rektörlüğün davetleri takip etmiştir. Büyük ilgi gören bu davetlere, Fakülte dekanları, öğretim elemanları, bazı milletvekilleri, üst düzey yetkilileri, Osh Müftüsü ve yardımcısı, din görevlileri, iş adamları, mahalle muhtarları ve vatandaşlardan oluşan yaklaşık 500 kişi katılmıştır. Bu arada fakültemiz ve öğrenci yurdumuz gezdirilerek tanıtıcı önemli bilgiler verilmiştir. Gelen davetlilere, Türkiye Diyanet Vakfı'nın Kırgızca bastırıldığı Siyer-i Nebi kitabı hediye olarak dağıtılmıştır. İftardan sonra konuşmalar yapıp Kur'an okunmuştur. Ramazan ayı süresince fakültemiz hocaları toplam 19 değişik mescide giderek cemaatle sohbet ettiler. Türkiye Diyanet Vakfı'nın ve fakültemizin Kırgızistan'daki faaliyetleri ile ilgili bilgiler verdiler, Teravih ve Cuma namazları kıldırıldılar. Özellikle fakültemizin Kur'an-ı Kerim hocası Orhan Genç'in okuduğu ezanlar ve Kur'an, Osh halkı tarafından derin bir heyecan ve huşuyla dinlenmiştir. Osh şehri ve çevresinde görev yapan toplam 170 din görevlisine, Osh şehir Valisi Coldaşbek Raimbekov'un 18 Ocak 1998 Pazar günü verdiği iftar yemeğine, fakülte dekanı ve öğretim elemanları da davet edilmiştir. Bu sırada yapılan konuşmalarda, din görevlilerine fakültemizi tanıtan bilgiler verilmiştir.

Fakülte dekanlığı, fakülte V. sınıf öğrencilerine tatilde Ramazan

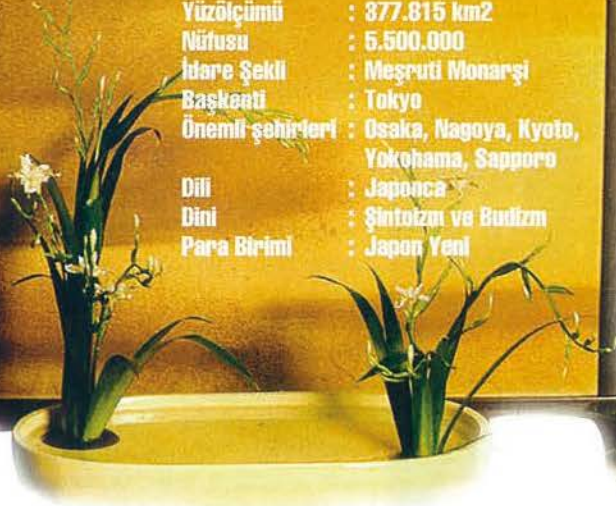
süresince bulundukları yerlerde görev yapmalarına izin verilmesi şeklinde bir resmi yazı vermiş ve öğrenciler gittikleri yerlerde camilerde, medreselerde vaazlar ve konferanslar vermişlerdir. Ayrıca orta okul ve liselerde derslere girerek öğrencilere İslâm konusunda bilgiler vermişlerdir.

Fakülteedeki eğitim ve öğretim dışında hizmet verilmesi gereken daha pek çok alan bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri şunlardır: Orta Asya'nın yeni ışığı olan ilahiyat fakültesi bünyesinde oldukça zengin bir kütüphaneye sahip Orta Asya Araştırmaları Enstitüsü'ne acilen ihtiyaç vardır. Böyle bir Enstitü, bölge halkının tarihi, kültürü ve dinî durumu ile ilgili araştırmalar yaparak başta Kırgızistan olmak üzere bölge ülkelerinin ekonomik ve dinî düşüncesinin gelişimine önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca bölgede İslâmın dün ve bugün konularında yeni araştırmalar yaptırarak bunları Kırgızca ve Rusca'ya çevirip yayınlamak gerekmektedir. Başta yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim olmak üzere İslâm'ın temel konularını içeren bazı önemli kitaplar tesbit edilerek bir an önce Rusca ve Kırgızca'ya çevrilmelidir. Çünkü misyoner hareketlerin çevirdikleri dinî yayınlar ve broşürler halkın elinde dolaşmaktadır. Bu sebeple, dinî araştırmaların, bu dillerde yayınlanmasına önem verilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, Türk-İslâm sanatı, tarihi ve kültürü ile ilgili programlar düzenlenmeli ve ayrıca bu konularda yapılan paket programlar Kırgızistan'ın resmî televizyonlarına verilmelidir. Özellikle ailenin önemini, toplumdaki ahlâkî bunalımları dile getiren, millî ve manevî değerleri ön plana çıkartan, gençliğin alkol ve uyuşturucu mübtelesi olmasına engel olacak programlara öncelik verilmelidir.

JAPONYA

Yüzölçümü	: 377.815 km2
Nüfusu	: 5.500.000
İdare Şekli	: Meşruti Monarşi
Başkenti	: Tokyo
Önemli şehirleri	: Osaka, Nagoya, Kyoto, Yokohama, Sapporo
Dili	: Japonca
Dini	: Şintoizm ve Budizm
Para Birimi	: Japon Yeni

COĞRAFYA VE GENEL DURUM

Japonya, Doğu Asya açıklarında, Pasifik Okyanusu'nda yer alan bir ada ülkesidir. En yakın ülkeler Rusya, Çin ve Kore Cumhuriyeti'dir.

6.800'den fazla ada Japonya'yı oluşturur. Bu adaların çoğu çok küçüktür. Sadece 340 tanesi 1 km2'den daha büyüktür. Dört ada ülkenin %98'ini oluşturur. Bunlar Hokkaido, Honshu, Shikoku ve Kyushu adalarıdır. Ülkenin tümünün yüzölçümü 377.815 km2 dir. Fakat bu adalar 3500 km uzunlukta, kavisli bir dizilim üzerindedirler.

Ülke Toprakları : Japon adaları, bugünkü şekillerini yer yüzü kabuğunun hareketli parçalarının düşük hızlı çarpışmaları, volkanik faaliyet ve bunlardan doğan okyanus kıyı çizgisi değişimlerinden almıştır. Japonya'nın büyük kısmı yüksek dağlar ve bunların aralarındaki dar vadilerden oluşmuştur. Gerçekte Japonya'nın %68'i dağlıktır. Halkın çoğu yaşamak için tarımın ve malların taşınmasının daha kolay olduğu düz ve alçak tepelerden oluşan yerleri seçmiştir.

Japonya'nın dağları onun en güzel doğal özelliklerinden biridir. Honshu adasındaki Japon alpieri çok meşhurdur. Fakat Japonya'da en çok bilinen dağ şüphesiz ki 3776 m ile ülkenin en yüksek dağı olan Fuji Dağı'dır. Dünyadaki volkanların ondabiri Japonya'dadır.

Sular : Japonya tamamı sularla çevrilmiştir. Doğuda Pasifik Okyanusu, batıda Japon Denizi,

zi, güneyde Doğu Çin Denizi, kuzeyde Okhotsk Denizi ve Shikoku ile Honshu adaları arasında Seto İç Denizi yer alır. Okyanus, Japon günlük beslenmesinde ve ekonomisinde balığa önemli bir yer açmıştır.

Japonya'daki volkanik dağ sıralarında sık sık sıcak su kaynaklarına rastlanır. Japonya ayrıca göz kamaştırıcı göller ve nehirlerle doludur. Yazın ve sonbaharlarda sık sık dev tayfunlar, çok güçlü tropikal fırtınalar görülür. Bunlar sel, toprak kayması ve benzeri tahribata neden olur. Denizaltındaki büyük depremler Tsunami denilen kuvvetli ve tahrip edici dalgalara neden olabilir.

İklim ve Mevsimler : Japon adaları uzun bir alana yayıldığı için hava durumu farklılıklar gösterir. Kuzeyde buzlu Hokkaido adasından güneydeki subtropikal adalara kadar her iklim biraz değişiktir.

Hava mevsimlere bağlı olarak değişiklik gösterir. İlkbahar mart ayında ve ağaçların çiçek açmasıyla başlar. İlkbahardan sonra Mayıs

ile eylül başı arasında süren yaz gelir. Erken yaz sıcak, güneşli günleriyle kısadır. Bundan sonra hemen her gün yağmurun yağdığı yağmurlu mevsim gelir. Japonya'da oldukça ılıman olan Hokkaido hariç bütün yaz sıcak ve nemli geçer. Sonbahar eylül ve kasım ayları arasında sürer. Ara sıra nadiren yağmur yağmasına rağmen hava daha kuru ve soğuk hale gelir. Hatta kuvvetli rüzgarlar ve tayfunlar bile görülür. Kışın kasımın son günlerinden şubat kadar soğuk Sibirya ve Moğolistan rüzgarları bütün Japonya'yı kaplar. Güneyde sıcaklığın mutedil olmasına rağmen, çoğu günler Tokyo'da hava donma noktasının biraz üzerindedir.

Nüfus : Yüzölçümü bakımından küçük bir ülke olmasına rağmen 125.6 milyon ile dünyadaki sekizinci büyük nüfusa sahip olan Japonya, dünyada nüfus yoğunluğu en yüksek ülkelerden biridir. Ortalama olarak Japonya'da km2'ye 332'den fazla insan düşer. Arazinin büyük bir bölümü evler ve yollar için yeterli kadar düz olmadığı için, bazı alanlar daha da yoğundur. Nüfusun çoğu daha gelişmiş olan ve Japonya'nın en büyük kentlerinin yer aldığı doğu sahillerinde ya da güneydeki bölgede yaşar. Aslında her 5 kişiden 4'ü kentlerde veya kasabalarda yaşamaktadır. Nüfusun 4/1'i başkent Tokyo'nun içinde veya yakın çevresinde yaşar. Tokyo, Osaka ve Nagoya'nın çevresindeki metropolitan bölge, nüfusun %45'ini barındırmaktadır.

Yönetim : Japonya'da demokratik yönetim sistemi vardır. Bütün yetişkin Japonların ulusal ve bölgesel seçimlerde oy verme ve aday olma hakları vardır. Japon yönetim sistemi, Japon Anayasası ile kurulmuştur. Anayasa İmparatorun rolünü, halkın hak ve yükümlülüklerini, Devletin farklı organlarının sorumluluklarını ve hükümetin nasıl çalışacağını belirlemiştir.

Japonya'da ulusal yasama organı parlamento'dur. Parlamento iki meclislidir. Bunlar temsilciler meclisi ve senatodur.

Başkent : 1868'den beri Japonya'nın başkenti Tokyo'dur. Dünyanın muhtemelen en büyük ve en çok nüfuslu metropoliten bölgesi olan Tokyo, en temiz ve en emniyetli kentler arasındadır. Tokyo kültürel çeşitliliğinin yanı sıra, uluslararası iş dünyasının çekim merkezlerinden birisidir. Tokyo Ulusal Hükümetin, majesteleri İmparator ve İmparatoriçenin yerleşim yeridir. Japonya'nın politik ve ekonomik merkezi olarak etkisi bütün dünyada hissedilir.

İmparatorluk Ailesi : Japon Anayasası'na göre İmparator, devletin ve halkın bütünlüğünün sembolüdür. Hükümetle ilgili hiçbir gücü yoktur.

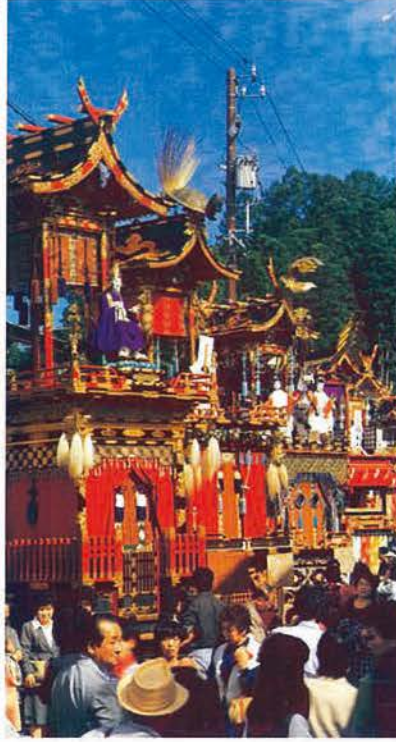
Japon İmparatorluk ailesinin geçmişi yüzyıllar öncesine uzanır. Dünyada kesintisiz süren en eski hanedan budur. Şimdiki İmparator Akihito 1989 yılında tahta oturmuştur. O ve karısı İmparatoriçe Miçiko'nun üç çocuğu vardır.

Aile : Japon ailesi geleneksel olarak birbirine çok yakındır. Bugün bile çocuklar anne-baba, dede ve nine birlikte yaşar. Böyle üç neslin birlikte yaşadığı aileler Japon hane halkının %12'sini oluşturur. Çoğu batı ülkesine göre boşanma oranı düşüktür. Her 1000 kişi-de boşanma oranı 1.52'dir.

Bugün çoğu ailenin sadece bir veya iki çocuğu vardır. Bunun sonucu olarak, Japon toplumunda yaş ortalaması hızla artmaktadır. Halen Japonya'da 15 yaşın altında 20,42 milyon çocuk, 64 yaşın üzerinde 17,59 milyon yaşlı vardır. Daha yaşlı insanlar yalnız yaşamakta ve gençler daha ileri yaşda evlenmektedirler. Ortalama evlenme yaşı erkekler için 29.7, kadınlar için 27.1 dir.

EĞİTİM SİSTEMİ

Japonya halkı eğitimin çok önemli olduğuna inanmıştır. Öğrenmek her zaman bir fazilet olarak değerlendirilmiştir. Günümüzde ilkokul öğrencilerinin %99'dan fazlası devlet okullarında okumaktadır. Lise düzeyindeki eğitimde ise sadece %30'luk bir kesim özel okullarda okumaktadır. Her Japon çocuk 6-15 yaşları arasında okula gitmek zorundadır. Bazıları 3-4 yaşlarında anaokuluna başlar. Her öğrenci 6-12 yaşlarında ilkokula, daha sonra 15 yaşına kadar ortaokula gider. Öğrencilerin %97'si liseye devam eder ve 18 yaşında liseyi bitirir. Bunların 4/3'ü genel eğitim liselerine, geri kalanda meslek liselerine devam eder. Li-

se mezunlarının %22'si kolej veya üniversiteye devam eder, çoğu da teknik kolejlere gider. Hemen hemen bütün özel ortaokul, lise ve üniversiteler adayları giriş imtihanı ile seçerler. Her okulun kendi sınavı vardır ve okula girmek isteyen öğrenci sınava girmek zorundadır. O okulun alt sınıflarında okuyan öğrenciler bile sınava girmek zorundadır. Giriş sınavları çok zor olduğu için, öğrenciler normal derslerinin yanısıra, hafta sonlarında veya

öğleden sonraları hazırlık okullarına (Juku veya Yobiko) giderler. Öğrencilerin Jukulara ilkokullardan önce bile başladıkları olur.

Okul Hayatı : Japonya'da eğitim yılı nisan ayında başlar. İki haftalık yeni yıl tatilinden başka bir kaç haftalık bir yaz tatili vardır. Okullar martta kapanır ve iki haftalık bir aradan sonra yeniden nisan ayında başlar.

Öğrenciler genellikle haftanın beş veya altı günü okula giderler. Eğitim geleneksel yöntemlerle veya bilgisayarlarla eğitim gibi modern yöntemlerle verilir. Dersler sabah 8.30 ile öğleden sonra 3 ve 3.30 arasında verilir. Cumartesi günü ders varsa, öğleden sonra tatildir. Çoğu öğrenci öğleden sonraları müfredat dışı aktivitelere katılır, spor yapar veya Jukulara gider. İlkokullarda sınıflar en fazla 40 öğrenciden oluşur. Öğrenmede ve diğer aktivitelerde öğrenci gruplarının önemli rolü vardır.

Dersler : Hemen hemen bütün Japon öğrenciler İngilizce öğrenir. Bu dersler ortaokulun ilk yılında başlar ve altı yıl sürer.

Şüphesiz, Japonca, eğitimlerinin önemli bir parçasını oluşturur. Japonca yazmayı öğrenmek çok zaman alır ve sürekli pratik yapmayı gerektirir. Japonya üç türlü yazılır. Çin karakterli (kanji) 6. yüzyılda Çin'den getirilmiştir ve Japon dilinin yazılması için benimsenmiştir. Japonca ve Çince arasında farklılıklar olduğu için bu karışıklık yaratmıştır. Bundan dolayı, iki ayrı yazım sistemi daha geliştirilmiştir. Bunlar hiragana ve katakana denilen sistemlerdir. Bu Japon alfabelerinin her birin-

de 46 karakter vardır. Harfler Latin alfabesinde olduğu gibi seslere karşılık gelir. Bunlar kanji ile yazılamayan harfleri hecelemede kullanılır.

Kanji, tüm kelimeleri ve fikirleri ifade etmekte kullanılır. Çoğu karakter çok karmaşık yapıdadır ve çititli şekillerde telaffuz edilir. Çoğu kullanımda 2000'den fazla kanji vardır. Geleneksel edebiyat, isimler ve özel yazımda daha da fazlası kullanılmaktadır. Japon öğrenciler, ilkokulu bitirmeden yaklaşık 1000 kanjiyi okuyabilmeli ve yazabilmelidir. Kalanının çoğunu da ortaokulu bitirdiklerinde öğrenmiş olurlar.

Ortaokullarda zorunlu dersler Japonca, sosyal bilgiler, matematik, fen, müzik, güzel sanatlar, cimnastik ve ev işleridir. Bu konular hafta içinde hergün değişik zamanlarda verilir. Böylece program değişik günlerde nadiren aynı olur.

Çiftçilik ve Ormancılık : Japonya, ülkenin sadece % 13.3'ü ziraate uygun olduğu için, dünyada en çok zirai ürün ithal eden ülkelerden biridir. Ortalama bir çiftlik 14.700 m2 büyüklüktedir. Japon çiftlikleri görece olarak küçüktür fakat, çiftçiler çok çalışarak sınırlı arazilerinden maksimum faydayı sağlamaya çalışırlar ve böylece arazi çok efektif olarak kullanılmış olur.

Japon çiftçileri çok çeşitli ürün ve hayvan yetiştirir. Bunlar pirinç ve buğday gibi tahıllar, patates, beyaz turp ve lahana gibi sebzeler, portakal, karpuz ve armut gibi meyveler, sığır, piliç, domuz gibi hayvanlar, süt ve yumurtadır.

Japonya'nın kalan arazisinin çoğu ormanlıktır (%68). Ormancılık Japon ekonomisinin önemli bir parçasıdır. Ormanların % 41'i ekilmiş ormanlardır.

Balıkçılık : Balık Japon mutfağının önemli bir malzemesi olduğu için balıkçılık Japonya'nın en belli başlı sanayilerinden biridir. 1994 yılında Japonya'da 257.000 kayıtlı ba-

lıkçı teknesi olduğu saptanmıştır. Yılda yakalanan 6.7 milyon ton balığın yanı sıra, 1.4 milyon ton balık ve kabuklu deniz hayvanı özel balık çiftliklerinde üretilmiştir. Bu çiftliklerde 100'e yakın çeşit balık yetiştirilmektedir. Japonya buna rağmen balık ihtiyacının %40'ını dünyanın diğer ülkelerinden ithal ederek karşılamaktadır. Buradan, her Japonun yılda ortalama 36.7 kilo balık tükettiği ortaya çıkar.

Enerji : Japonya elektrliğini termal santrallerden, nükleer santrallerden, sudan elde ettiği enerjiden, jeotermal enerjiden ve güneş enerjisinden elde etmektedir. Japonya'da şaşırtıcı zenginlikte doğal kaynaklar olmasına rağmen, sanayi daha fazla miktarda kaynak ve enerji talep etmektedir ve böylece çoğu malzeme ithal edilmektedir. Aslında Japonya'nın enerji açısından kendine yeterlilik oranı sadece %18.1'dir. Japonya harcadığı petrolün %99.7'sini ithal etmektedir.

İmalat Sanayi : Japonya'nın ekonomik gücünün büyük kısmı imalat sanayine dayanır. Arabalar Japonya'nın en çok bilinen ürünleridir. Japonya 1995 yılında yaklaşık 10.2 milyon araba, otobüs ve kamyon imal etmiştir.

Arabaların çoğu robotlar tarafından üretilmektedir. Bu robotlar özel görevler yapmak üzere tasarlanmış karmaşık makinelerdir. İnsanların daha ilginç ve karmaşık işler yapmalarına şans verecek şekilde, tekrara dayalı işleri yapmak üzere robotlar geliştirilmiştir.

Japonya'da imal edilen araçların hemen hemen yarısı ihraç edilmektedir. Japon şirketleri tarafından yapılan arabalar dünyanın her yerinde kullanılmakta, monte edilmektedir. Artık bunların çoğu deniz aşırı ülkelerde yapılmaktadır. Dahası arabalar Japonlar tarafından yapıp, ihraç edilen araçlardan sadece birisidir. Japonlar, otobüs, kamyon, gemi ve diğer taşıt araçlarını da yapar ve ihraç ederler.

Japonya elektrikli cihaz ve elektronik endüstrisi ve bu cihazların dayanıklılığı ile de

meşhurdur. En bilinen ürünler, müzik setleri, radyolar, televizyonlar, video kayıt cihazları, fotoğraf makineleri ve bilgisayarlardır. Bütün dünyada imalat sanayinde kullanılan hassas elektronik aletler de Japonya'da yapılmıştır. Japonya, telekomünikasyonda da dünya lideridir. Tokyo'nun Akihabara semti gözlabildiğine uzanan mağazaları ile (elektrik kenti) olarak bilinir.

Japonya, metal, metal ürünleri ve kimyasal malzemelerin yanı sıra diğer makina endüstrisi ürünleri de imal ve ihraç eder. İmalat sanayi Japonya'nın ekonomik gücünün en önemli bölümüdür.

Ulaşım : Dünyanın en hızlı trenlerinden biri Shinkansen (hızlı tren)'den bisiklete kadar düşünebileceğiniz her türlü taşıt aracı Japonya'da kullanılmaktadır. Karayolları, ulaşım sisteminde yer alan en önemli bağlantı türlerinden biridir. Japonya'da 1.1 milyon km. uzunlukta yol vardır. Her km2 araziye yaklaşık 3 km. yol düşmektedir. Bu değer Fransa ve İngiltere'dekinin iki katı, ABD'dekinin 4.5 katıdır.

Japonya'da demiryolları da önemli bir ulaşım aracıdır. Trenler tam zamanında kalkar ve tam zamanında gideceği yere ulaşır. Shinkansen, ülkedeki bazı önemli şehirleri birbirine bağlar. Bu tren saatte 270 km. hızla ulaşabilmektedir. Tokyo-Osaka arasındaki 552.6 km.lik mesafe bu trenle 2.5 saatte alınabilmektedir.

1995 yılı itibarıyla Japonya'da 10 büyük şehirde işleyen 36 metro hattı bulunmaktadır. Günde 9 milyondan fazla insan Tokyo metrosundan yararlanmaktadır.

Japonya'da birçok uluslararası havalanı vardır. Her hafta Japonya ve diğer ülkeler arasında ortalama 1681 uçuş gerçekleşir. İç hat

uçuşlarının yapıldığı havalanlarında da günde yaklaşık 1857 uçuşla çok yoğun bir hava trafiği vardır. Japonya'daki dört büyük ada, deniz, hava ve karayoluyla birbirine bağlanmıştır.

TARİH

Antik Dönem : Japon takımadalarına adaların hâlâ Asya kıtasının bir parçası olduğu dönemde, yani 100 bin yıl önce ilk olarak yerleşmişti. Arkeolojik araştırmalar, Yontma Taş Devri (Paleolitik Çağ)'nda takımadalarda yaşamış insanların temelde avcılık ve toplayıcılıkla geçindiklerini ortaya çıkarmıştır.

4. yy.'da yavaş yavaş küçük devletler birleşti ve tüm milleti yöneten güçlü politik otorite Yamato'da (şimdiki Nara eyaleti) merkez kuruldu. 4. ve 6. yy.lar arasında Kore yoluyla tanınan, Budizm ve Konfüçyuscülük'ü kapsayan Çin kültürünün yanısıra tarımda da büyük gelişmeler görüldü. 4. yy.'ın sonlarından itibaren Kore Yarımadası'ndaki Krallıklar ile Japonya arasında ilişkiler başlamıştır.

Temeli resim yazısına dayanan Çince yazım biçimi kabul edildi ve bu vesileyle Japonlar, Konfüçyus felsefesini, astronomi ve takvimin işleyişini ve tıbbın ilkelerini öğrendiler.

8. yy.'ın başlarında, ülkenin ilk daimi başkenti Nara'da kurulmuştu. 710'dan 784'e kadar, 70 yıldan uzun bir süre Japon İmparatorluk Ailesi burada oturmuş ve giderek otoritesini tüm ülkeye benimsetmiştir. O zamana kadar başkent veya payitaht şimdiki Nara. Kyoto ve Osaka şehirleri arasında sık sık yer değiştiriyordu.

Tecrit İçinde Birlik : Kendini Japonya'nın etkin yöneticisi olarak kabul ettiren Ieyasu, shogunluğunu 1603'de şimdi Tokyo olarak bilinen Edo'da kurdu. Bu Japon tarihinin önemli bir dönüm noktasıydı. Ieyasu, gelecek 1265 yıl için özellikle politik ve sosyal kanunlar olmak üzere halkın yaşantısının her yönüyle tasarlandığı bir kalıp yarattı.

1945'den Günümüze : Ağustos 1945'de savaştan bitkin düşmüş Japonya, Müttefik güçlerin teslimiyet şartlarını kabul etti ve İmparator'un emri ile halk silahları bıraktı. Teslimiyetten sonra altı yıldan daha uzun bir süre Japonya, temelde Amerika olmak üzere Müttefiklerin kontrolü altında kaldı.

Japonya'nın yenilenmiş bir devlet olarak uluslar topluluğuna dönmesi anlamına gelen

San Francisco Barış Antlaşması 1951'de imzalandı. Japonya bu antlaşmayla, işgal altındayken yasaklanan dış ilişkiler kurma hakkını yeniden kazandı.

Savaş sonrasında hemen yapılması gereken işlerden biri de ekonominin iyileştirilmesiydi. Japonya, Amerika Birleşik Devletleri'nin de samimi desteği ile ülkenin serbest çok taraflı uluslararası ticarete katılmasını sağlayan çeşitli uluslararası organizasyonlara kabul edildi. 1960'ların ortalarında Japonya ekonomik olarak, dünya açık pazarlarında başarıyla rekabet edebilecek kadar güçlendi.

Japonya, ekonomisinin iyileştirilmesine paralel olarak uluslararası durumun da siyasi açıdan yenilenmesi için çaba harcadı. 1956'da Birleşmiş Milletler'e kabul edilen Japonya, ekonomik ve sosyal forumların yanısıra uluslararası politika konusunda da giderek daha etkin bir katılımcı haline geldi.

Uzun süren görüşmeler zincirinin ardından 1965'de Japonya, Kore Cumhuriyeti ile resmi ilişkilerini başlattı. Yenilgiden yalnız 20 yıl sonra Japonya savaşın yıkıntısından neredeyse tamamen kurtulmuştu. 1964 Tokyo Olimpiyatları, Japon halkının yeni güveninin ve ülkenin uluslararası toplulukta artan varlığının sembolüydü.

1970'lerde yavaş gelişen ekonomiye bulunan geçici çareler, giderek sertleşen uluslararası ekonomik çevre ile birlikte, yaşam biçimlerine ve düşüncelerine değişiklik getirerek Japon insanının hayatını büyük ölçüde etkiledi. Değerler daha çeşitli ve değişik şekillere büründü ve pekçok kişi şimdi kendini ifadeye ve şahsi hedefleri izlemeye daha çok önem vermektedir. 1972'de Okinawa'nın (Ryukyu Adaları ve Daito Adaları) ABD yönetiminden tekrar Japonya'ya dönüşü ve aynı yıl Çin Halk Cumhuriyeti ile uzlaşmanın sağlanması 1970'li yılların iki önemli olayıdır.

Japonya 1975'den bu yana, her yıl yapılan 7'ler ekonomik zirvesinin üyesidir. 1979 ve 1986'da zirve toplantıları Tokyo'da yapıldı.

TÜRK-JAPON MÜNASEBETLERİ

Osmanlı-Japon Münasebetleri : Osmanlı Japon münasebetlerinin başlangıcı oldukça geç denilebilecek bir zamana 19. yy.'ın son çeyreğine rastlar. Bu dönemde Japonya'yı İmparator Meiji, Osmanlı İmparatorluğu'nu ise Sultan II. Abdülhamit Han yönetmektedir. Bu münasebetler genellikle dostluk münasebetleridir. Bu münasebetlerin en çok yankı uyandıran "Ertuğrul Gemisi"nin Japonya'ya gönderilmesi hadisesidir: II. Abdülhamid'in Uzak-

doğu'da uygulamaya çalıştığı Pan-İslâmizm siyasetinin en büyük olaylarından biri de, Bahriye Miralayı Osman Bey komutasındaki Ertuğrul mektep gemisinin 14 Temmuz 1889'da 655 kişilik bir heyetle Japonya'ya gönderilmesi ve bu sayede iki milletin küçük çaplı da olsa birbirlerini yakından tanıyıp kültürel temaslara imkân sağlanmasıdır. Ertuğrul gemisinin seyahati yaklaşık bir yıl sürmüş ve gemi, 7 Haziran 1890'da Japonya'nın Yokohama limanına varmıştır.

Ertuğrul heyeti Japonya'da üç ay kalarak ziyaretini tamamladıktan sonra 15 Eylül 1890 tarihinde dönüş yolculuğuna çıkmıştır. Ertesi gün daha Japon sularından ayrılmadan şiddetli bir tayfuna yakalanan gemi, kayalara çarparak batmış ve yalnızca 69 kişi kurtarılabilmisti.

Cumhuriyet Döneminde Türk-Japon Münasebetleri : Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı-Japon münasebetleri sembolik de olsa bozulmuştu. Bunun sebebi, Osmanlı ve Japon devletlerinin bu savaşta ayrı kamplarda yer almasıydı. Bu durum iki ülkeyi resmen karşı karşıya getiriyordu.

Türkiye Cumhuriyet idaresinin kurulmasından ve bir süre sonra Lozan Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinin ardından Türk-Japon diplomatik münasebetleri yeniden kuruldu. 1925 yılında Türkiye, Tokyo'ya bir Ortaelçi gönderdi. Bu orta elçilik 1929 yılında büyükelçiliğe çevrilmiştir. Japonya ise yine 1925 yılında bir daimi maslahatgüzar tayin etmiş ve sonradan büyükelçilik kurulmuştur.

II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Türk-Japon münasebetleri yine kesintiye uğrar. 1945 yılında kesilen diplomatik münasebetler uzun sayılabilecek bir aradan sonra ancak 1952 yılında kurulabilmiştir. Kalkınmış ülke Japonya ile, Türkiye arasındaki ilişkiler özellikle ticarî ve sınıf alanda artarak devam etmektedir.

DİN

Günümüzde Japonya'da yaygın olan din Budizmdir. 1985 sonunda 92 milyon taraftarı bulunmaktaydı. Bunun yanı sıra Hristiyanlık da taraftar bulmaktadır. 1985'de 1.7 milyon Hristiyan bulunmaktaydı. Diğer dinler arasında, Müslüman olanların sayısı 155.000 civarındadır. Bu sayı ülkede geçici olarak yaşayan yabancıları da kapsamaktadır.

Japonya'da en eski din Shinto'dur ve kökleri Japon atalarının ruhani inançlarına uzanır. Shinto, yerleşik halk için yerel mabetler ve yerel koruyucu tanrılarla bir halk dini haline gelmiştir. Halk, kendi topluluklarındaki kahraman ve büyük liderleri, kuşaklar boyu tanıştırmış ve aile atalarının ruhlarına tapmışlardır.

Sonunda, İmparatorluk ailesinin tanrısal orijini miti Shinto'nun temel inanışlarından biri haline gelmiştir ve 19. yüzyılın başlarında milliyetçi Shinto hareketi ilerlemiştir. 1868'deki Meiji Restorasyonundan sonra ve özellikle II. Dünya Savaşı sırasında, Shinto yetkililer tarafından bir devlet dini olarak yay-

gınlaştırılmıştır. Savaş sonrası Anayasası'nda ise Shinto daha fazla resmî teşvik veya ayrıcalık görmemiş olmasına rağmen hâlâ Japonların yaşantısında birçok yönden önemli bir törensel rol oynamaktadır.

Budizm, Japonya'ya Çin ve Kore üzerinden Hindistan'dan 6. yüzyılın ortalarında gelmiştir. Bugün Japonya'da bulunan 100'den fazla Budist mezhebin kökleri, çok eski zamanlarda Japonya'ya gelen ve ilerleyen belli başlı Budizm mezheplerine kadar uzanır. Bunlar, Jodo, Joduo Shin, Nichiren, Shingon, Tendai ve Zen'dir.

II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından pek çok yeni dinî hareket ivme kazanmıştır. Bu hareketlerin çoğu, kendi içine kapalı dini toplulukları içinde çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler yürütmüşlerdir.

Japonlar, Konfüçyünizmi bir dinden çok alâkî bir kurullar bütünü olarak telakki etmektedirler. Japonya'ya 6. yüzyılın başlarında girmiştir. Konfüçyünizm, Japonların düşünce ve davranışlarına büyük etkide bulunmuş, fakat bu etki II. Dünya Savaşı'ndan sonra azalmıştır.

Japonya'nın İslâm'la tanışması ve diğer Asya, Afrika, Avrupa ülkelerine kıyasla, İslâm ülkeleriyle münasebetleri oldukça yenidir.

1935 ve 1943 arası dönemde Japonya'da İslâm hakkında yayınlanan kitap ve dergi sayısı 100'ü geçmiştir. Bu dönemde Büyük Japon - İslâm Cemiyeti de kurulmuştur. II. Dünya Savaşı'ndan önce faaliyet gösteren ve savaştan sonra Japonya'nın yenilmesi sebebiyle dağılan İslâm'la ilgili kuruluşlar ve yayın organların başlıcaları şunlardır: İslâm Kültür Enstitüsü, İslâm Dünyası Araştırma Enstitüsü, Büyük Japon - İslâm Cemiyeti, Tokyo İslâm Kongresi ve İslâm Haberleri.

Japonya'da Müslümanların kalabalık cemaatler oluşturmaları 1920 yıllarından sonraya rastlar. Fakat bunların tamamına yakını dışarıdan gelmez. Aralarındaki Japon asıllı Müslümanlar çok az sayıdadır. Japon Müslümanların bir cemiyet teşkil edecek sayıya ulaşmaları 1950'lerde mümkün olmuştur.

Zamanla cemaatler büyümüş, geniş ve müstakil camilerin yapımı zaruret haline almıştır. Müslümanlar gerek kendi aralarında, gerekse Japon yetkililerle işbirliği yaparak 1935 yılında Kobe şehrinde, 1938 de Tokyo ve Nagoya'da, 1977 yılında ise Osaka'da birer cami inşa etmişlerdir. Bunlardan Osaka camii bizzat Japon Müslümanlar tarafından yaptırılmıştır.

1986 yılında yıkılma tehlikesi olması sebebiyle yıkılan Tokyo Caminin yeniden inşa edilmesi yönünde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından çalışmalar devam etmektedir.

uçuşlarının yapıldığı havanlarında da günde yaklaşık 1857 uçuşla çok yoğun bir hava trafiği vardır. Japonya'daki dört büyük ada, deniz, hava ve karayoluyla birbirine bağlanmıştır.

TARİH

Antik Dönem : Japon takımadalarına adaların hâlâ Asya kıtasının bir parçası olduğu dönemde, yani 100 bin yıl önce ilk olarak yerleşmişti. Arkeolojik araştırmalar, Yontma Taş Devri (Paleolitik Çağ)'nda takımadalarda yaşamış insanların temelde avcılık ve toplayıcılıkla geçindiklerini ortaya çıkarmıştır.

4. yy.'da yavaş yavaş küçük devletler birleşti ve tüm milleti yöneten güçlü politik otorite Yamato'da (şimdiki Nara eyaleti) merkez kuruldu. 4. ve 6. yy.lar arasında Kore yoluyla tanınan, Budizm ve Konfüçyusculuk'u kapsayan Çin kültürünün yanı sıra tarımda da büyük gelişmeler görüldü. 4. yy.'ın sonlarından itibaren Kore Yarımadası'ndaki Krallıklar ile Japonya arasında ilişkiler başlamıştır.

Temeli resim yazısına dayanan Çince yazım biçimi kabul edildi ve bu vesileyle Japonlar, Konfüçyus felsefesini, astronomi ve takvimin işleyişini ve tıbbın ilkelerini öğrendiler.

8. yy.'ın başlarında, ülkenin ilk daimi başkenti Nara'da kurulmuştu. 710'dan 784'e kadar, 70 yıldan uzun bir süre Japon İmparatorluk Ailesi burada oturmuş ve giderek otoritesini tüm ülkeye benimsetmiştir. O zamana kadar başkent veya payitaht şimdiki Nara. Kyoto ve Osaka şehirleri arasında sık sık yer değiştiriyordu.

Tecrit İçinde Birlik : Kendini Japonya'nın etkin yöneticisi olarak kabul ettiren Ieyasu, shogunluğunu 1603'de şimdi Tokyo olarak bilinen Edo'da kurdu. Bu Japon tarihinin önemli bir dönüm noktasıydı. Ieyasu, gelecek 1265 yıl için özellikle politik ve sosyal kanunlar olmak üzere halkın yaşantısının her yönüyle tasarlandığı bir kalıp yarattı.

1945'den Günümüze : Ağustos 1945'de savaştan bitkin düşmüş Japonya, Müttefik güçlerin teslimiyet şartlarını kabul etti ve İmparator'un emri ile halk silahları bıraktı. Teslimiyetten sonra altı yıldan daha uzun bir süre Japonya, temelde Amerika olmak üzere Müttefiklerin kontrolü altında kaldı.

Japonya'nın yenilenmiş bir devlet olarak uluslar topluluğuna dönmesi anlamına gelen

San Francisco Barış Antlaşması 1951'de imzalandı. Japonya bu antlaşmayla, işgal altındayken yasaklanan dış ilişkiler kurma hakkını yeniden kazandı.

Savaş sonrasında hemen yapılması gereken işlerden biri de ekonominin iyileştirilmesiydi. Japonya, Amerika Birleşik Devletleri'nin de samimi desteği ile ülkenin serbest çok taraflı uluslararası ticarete katılmasını sağlayan çeşitli uluslararası organizasyonlara kabul edildi. 1960'ların ortalarında Japonya ekonomik olarak, dünya açık pazarlarında başarıyla rekabet edebilecek kadar güçlendi.

Japonya, ekonomisinin iyileştirilmesine paralel olarak uluslararası durumun da siyasi açıdan yenilenmesi için çaba harcadı. 1956'da Birleşmiş Milletler'e kabul edilen Japonya, ekonomik ve sosyal forumların yanı sıra uluslararası politika konusunda da giderek daha etkin bir katılımcı haline geldi.

Uzun süren görüşmeler zincirinin ardından 1965'de Japonya, Kore Cumhuriyeti ile resmi ilişkilerini başlattı. Yenilgiden yalnız 20 yıl sonra Japonya savaşın yıkıntısından neredeyse tamamen kurtulmuştu. 1964 Tokyo Olimpiyatları, Japon halkının yeni güveninin ve ülkenin uluslararası toplulukta artan varlığının sembolüydü.

1970'lerde yavaş gelişen ekonomiye bulunan geçici çareler, giderek sertleşen uluslararası ekonomik çevre ile birlikte, yaşam biçimlerine ve düşüncelerine değişiklik getirerek Japon insanının hayatını büyük ölçüde etkiledi. Değerler daha çeşitli ve değişik şekillere büründü ve pek çok kişi şimdi kendini ifadeye ve şahsi hedefleri izlemeye daha çok önem vermektedir. 1972'de Okinawa'nın (Ryukyu Adaları ve Daito Adaları) ABD yönetiminden tekrar Japonya'ya dönüşü ve aynı yıl Çin Halk Cumhuriyeti ile uzlaşmanın sağlanması 1970'li yılların iki önemli olayıdır.

Japonya 1975'den bu yana, her yıl yapılan 7'ler ekonomik zirvesinin üyesidir. 1979 ve 1986'da zirve toplantıları Tokyo'da yapıldı.

TÜRK-JAPON MÜNASEBETLERİ

Osmanlı-Japon Münasebetleri : Osmanlı Japon münasebetlerinin başlangıcı oldukça geç denilebilecek bir zamana 19. yy.'ın son çeyreğine rastlar. Bu dönemde Japonya'yı İmparator Meiji, Osmanlı İmparatorluğu'nu ise Sultan II. Abdülhamit Han yönetmektedir. Bu münasebetler genellikle dostluk münasebetleridir. Bu münasebetlerin en çok yankı uyandıranı "Ertuğrul Gemisi"nin Japonya'ya gönderilmesi hadisesidir: II. Abdülhamid'in Uzak-

doğu'da uygulamaya çalıştığı Pan-İslâmizm siyasetinin en büyük olaylarından biri de, Bahriye Miralay Osman Bey komutasındaki Ertuğrul mektep gemisinin 14 Temmuz 1889'da 655 kişilik bir heyetle Japonya'ya gönderilmesi ve bu sayede iki milletin küçük çaplı da olsa birbirlerini yakından tanıyıp kültürel temaslara imkân sağlanmasıdır. Ertuğrul gemisinin seyahati yaklaşık bir yıl sürmüştü ve gemi, 7 Haziran 1890'da Japonya'nın Yokohama limanına varmıştı.

Ertuğrul heyeti Japonya'da üç ay kalarak ziyaretini tamamladıktan sonra 15 Eylül 1890 tarihinde dönüş yolculuğuna çıkmıştır. Ertesi gün daha Japon sularından ayrılmadan şiddetli bir tayfuna yakalanan gemi, kayalara çarparak batmış ve yalnızca 69 kişi kurtarılabiliyordu.

Cumhuriyet Döneminde Türk-Japon Münasebetleri : Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı-Japon münasebetleri sembolik de olsa bozulmuştu. Bunun sebebi, Osmanlı ve Japon devletlerinin bu savaşta ayrı kamplarda yer almasıydı. Bu durum iki ülkeyi resmen karşı karşıya getiriyordu.

Türkiye Cumhuriyet idaresinin kurulmasından ve bir süre sonra Lozan Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinin ardından Türk-Japon diplomatik münasebetleri yeniden kuruldu. 1925 yılında Türkiye, Tokyo'ya bir Ortaelçi gönderdi. Bu ortaelçilik 1929 yılında büyükelçiliğe çevrilmiştir. Japonya ise yine 1925 yılında bir daimi maslahatgüzar tayin etmiş ve sonradan büyükelçilik kurulmuştur.

II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Türk-Japon münasebetleri yine kesintiye uğrar. 1945 yılında kesilen diplomatik münasebetler uzun sayılabilecek bir aradan sonra ancak 1952 yılında kurulabilmiştir. Kalkınmış ülke Japonya ile, Türkiye arasındaki ilişkiler özellikle ticarî ve sınai alanda artarak devam etmektedir.

DİN

Günümüzde Japonya'da yaygın olan din Budizmdir. 1985 sonunda 92 milyon taraftarı bulunmaktaydı. Bunun yanı sıra Hristiyanlık da taraftar bulmaktadır. Diğer dinler arasında, Müslüman olanların sayısı 155.000 civarındadır. Bu sayı ülkede geçici olarak yaşayan yabancıları da kapsamaktadır.

Japonya'da en eski din Shinto'dur ve kökleri Japon atalarının ruhani inançlarına uzanır. Shinto, yerleşik halk için yerel mabetler ve yerel koruyucu tanrılarla bir halk dini haline gelmiştir. Halk, kendi topluluklarındaki kahrâman ve büyük liderleri, kuşaklar boyu tanrılaştırmış ve aile atalarının ruhlarına tapmışlardır.

Sonunda, İmparatorluk ailesinin tanrısal orijini miti Shinto'nun temel inanışlarından biri haline gelmiştir ve 19. yüzyılın başlarında milliyetçi Shinto hareketi ilerlemiştir. 1868'deki Meiji Restorasyonundan sonra ve özellikle II. Dünya Savaşı sırasında, Shinto yetkililer tarafından bir devlet dini olarak yay-

gınlaştırılmıştır. Savaş sonrası Anayasası'nda ise Shinto daha fazla resmî teşvik veya ayrıcalık görmemiş olmasına rağmen hâlâ Japonların yaşantısında birçok yönden önemli bir törensel rol oynamaktadır.

Budizm, Japonya'ya Çin ve Kore üzerinden Hindistan'dan 6. yüzyılın ortalarında gelmiştir. Bugün Japonya'da bulunan 100'den fazla Budist mezhebin kökleri, çok eski zamanlarda Japonya'ya gelen ve ilerleyen belli başlı Budizm mezheplerine kadar uzanır. Bunlar, Jodo, Joduo Shin, Nichiren, Shingon, Tendai ve Zen'dir.

II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından pek çok yeni dinî hareket ivme kazanmıştır. Bu hareketlerin çoğu, kendi içine kapalı dini toplulukları içinde çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler yürütmüşlerdir.

Japonlar, Konfüçyüizm'i bir dinden çok ahlâkî bir kurullar bütünü olarak telakki etmektedirler. Japonya'ya 6. yüzyılın başlarında girmiştir. Konfüçyüizm, Japonların düşünce ve davranışlarına büyük etkide bulunmuş, fakat bu etki II. Dünya Savaşı'ndan sonra azalmıştır.

Japonya'nın İslâm'la tanışması ve diğer Asya, Afrika, Avrupa ülkelerine kıyasla, İslâm ülkeleriyle münasebetleri oldukça yenidir.

1935 ve 1943 arası dönemde Japonya'da İslâm hakkında yayınlanan kitap ve dergi sayısı 100'ü geçmiştir. Bu dönemde Büyük Japon - İslâm Cemiyeti de kurulmuştur. II. Dünya Savaşı'ndan önce faaliyet gösteren ve savaşın sona Japonya'nın yenilmesi sebebiyle dağılan İslâm'la ilgili kuruluşlar ve yayın organların başlıcaları şunlardır: İslâm Kültür Enstitüsü, İslâm Dünyası Araştırma Enstitüsü, Büyük Japon - İslâm Cemiyeti, Tokyo İslâm Kongresi ve İslâm Haberleri.

Japonya'da Müslümanların kalabalık cemaatler oluşturmaları 1920 yıllarından sonraya rastlar. Fakat bunların tamamına yakını dışarıdan gelmez. Aralarındaki Japon asıllı Müslümanlar çok az sayıdadır. Japon Müslümanların bir cemiyet teşkil edecek sayıya ulaşmaları 1950'lerde mümkün olmuştur.

Zamanla cemaatler büyümüş, geniş ve müstakil camilerin yapımı zaruret halini almıştır. Müslümanlar gerek kendi aralarında, gerekse Japon yetkililerle işbirliği yaparak 1935 yılında Kobe şehrinde, 1938 de Tokyo ve Nagoya'da, 1977 yılında ise Osaka'da birer cami inşa etmişlerdir. Bunlardan Osaka camii bizzat Japon Müslümanlar tarafından yaptırılmıştır.

1986 yılında yıkılma tehlikesi olması sebebiyle yıkılan Tokyo Caminin yeniden inşa edilmesi yönünde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından çalışmalar devam etmektedir.

köylere kadar götürdü. Rüşdiyelerden itibaren yabancı dil öğretimi mecburi tutuldu. Birçok vilâyette dâru muallimînler ve hukuk mektepleri açtırdı. Memlekette kültür seviyesini yükselten Abdülhamid, Müze-i Humâyun (Eski Eserler Müzesi), Askerî Müze, Bayezid Kütüphanesi-i Umûmîsi, Yıldız Arşivi ve Kütüphanesi gibi kültür müesseselerini de kurmuştur. İmparatorluk içindeki vakıf kütüphanelerinin kitap mevcudunu tesbit eden ilk kataloglar da bu dönemde yapıldı. Koyu bir sansür uygulandığı halde, yayın çalışmalarını bizzat desteklediği için kitap, dergi ve gazete sayısında büyük artışlar oldu. Abdülhamid ayrıca, başta İstanbul olmak üzere imparatorluğun çeşitli şehirlerinin önemli fotoğraflarını ihtiva eden çok değerli bir albümler koleksiyonu hazırlattı. Bu albümler bugün İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Sağlık alanında da önemli adımlar atıldı. Tıbbiye'de öğretim dili Fransızca'dan Türkçe'ye çevrildi. Haydarpaşa Tıbbiyesi ve kendi parasıyla yaptırdığı Şişli Eftal Hastahanesi ile bir kısım masraflarını kesesinden karşıladığı Dârulaceze onun sağlık ve sosyal yardım alanlarında attığı önemli adımlardır.

Bütün memlekette ticaret, ziraat ve sanayi odaları da yine Abdülhamid zamanında açıldı. İlk defa "tahrîr-i nüfûs" teşkilâtı kurularak, memlekette insan gücü ve mal varlığının istatistikî bir şekilde her yıl düzenli olarak tesbitine çalışıldı. Ayrıca imar ve bayındırlık faaliyetlerine de hız verildi. Anadolu ve Rumeli demiryollarının büyük bir kısmı tamamlandığı gibi, yol bulunmayan Anadolu'da bir şose şebekesi meydana getirildi. Çeşitli şehirlerde atlı ve elektrikli tramvaylar, düzenli rıhtımlar yapıldı. Hicaz ve Basra'ya kadar telgraf hatları çekildi. Abdülaziz döneminde "mem-

leket ve menâfi sandıkları" adıyla bazı kredi müesseseleri kurulmuştu. Bunlar 1883'de de Ziraat Bankası adını aldı. Abdülhamid döneminde bu bankanın teşkilâtı genişletildi, çeşitli yerlerde şubeleri açılarak çiftçiler desteklendi. Feshâne ve Hereke fabrikaları genişletildi; Yıldız Çini Fabrikası açıldı. Askerî ıslahat için Almanya'dan uzmanlar getirtilirken Almanya'ya eğitim için Türk subayları gönderildi. Askerî rüşdiyeler ve idâdiler artırıldı. Türk ordusu yeni silahlarla teçhiz edildi. Hukuk alanında da önemli adımlar atıldı. Ceza usulü ve ticaret usulü kanunları çıkarıldı. İlk defa mahkemelerde müddeiumumilik müessesesi kuruldu. Batı örneklerine göre polis teşkilâtı yeniden düzenlendi. Memurlar için Tekâüt Sandığı kuruldu.

II. Abdülhamid'in önemli özelliklerinden biri de Türklük şuuruна sahip olması idi ve islâm cemaatleri içinde en güvendiği unsur da Türkler'di . Bu yüzden dış Türklerle yakından ilgilendi. Daha saltanatının ilk yıllarında Buharalı büyük Türk âlimi Şeyh Süleyman Efendi'yi Türkler ve Türkmenler'le temas etmek üzere resmî vazife ile Orta Asya'ya gönderdi. Peşte'de toplanan Turan Kongresi'nde de padişahı yine Süleyman Efendi temsil etti. Azarbaycan'da Türkçe öğretimini yasaklayan İran şahı nezdinde teşebbüse geçerek Türkçe'nin yeniden öğretim dili olmasını sağladı. Öte yandan Süğüt'ü imar etti. Buradaki Osmanlı Devleti'nin kurucuları Türk büyüklerinin türbe ve mezarlarını tamir ettirdi. Bölgede yaşayan ve kendisinin "öz hemşehrilerim" dediği Karakeçili aşiretinden iki yüz kişilik bir Söğütlü Maiyet Bölüğü kurdu.

Şahsiyeti :

Sultan Abdülhamid, Osmanlı ailesinin bütün özelliklerini taşımaktaydı. İri burunlu, parlak ve iri gözlü idi. Soğukkanlı fakat vehimli bir mi-

zaca sahipti. Yürürken ve otururken biraz öne doğru meylederdi. Titrek fakat kalın bir sesi vardı; çok dinler, az konuşurdu. Kendisiyle konuşanlara saygı telkin eder, herkese karşı nazik davranırdı. Hoşlanmadığı kimseyle bile güler yüz gösterir ve sevmediğini belli etmezdi. Karşısındakinin duygu ve düşüncelerini sezmekte mâhirdi. Herkesin gönlünü almasını iyi bilirdi. Fevkalâde bir zekâyâ ve hâfızaya sahipti. Bir kere gördüğü veya sesini işittiği kimseyi asla unutmazdı. İradesi kuvvetli, fikir ve kararlarında istiklâl sahibi, tehlike karşısında metanetli idi. Anne ve babasının veremdem ölmüş olmaları, onu genç yaşından itibaren temkinli yaşamaya sevk etmişti. İçki içmez, her türlü sefahatten uzak durur, sade bir hayat yaşardı. Ölünceye kadar her sabah ılık su ile duş yapmayı alışkanlık haline getirmişti. Jimnastiğe meraklı olup, kılıç kullanma ve tabanca atmakta mahir idi. Batı müziğinden, opera ve tiyatrodan hoşlanırdı. Çalışmayı sever ve düzenli bir program uygulardı. Devlet işlerini her şeyin üstünde tutar ve önemli haberler alındığında uykusundan dahi uyanırılmasını isterdi. Devlet işlerinde değişik karakterdeki kimselerden faydalanmayı iyi bilir ve onlara mizaçlarına uygun hizmetler verirdi. Önemli devlet meselelerinde karar vermeden önce değişik fikirdeki devlet adamlarının görüşlerini alır, hatta bazan zıt görüşlü kimseleri huzurunda münakaşa ettirir, daha sonra kesin kararını verirdi. Sorumluluk taşıyan kararlarda konuyu meclise havale eder ve kararın oradan çıkmasını sağlardı.

Sultan Abdülhamid halifelik makamına yakışır iffet, haysiyet ve namus timsali bir kimseydi. Kan dökülmesinden asla hoşlanmazdı. 33 yıllık saltanatı süresince imzaladığı ölüm fermanlarının sayısı bir kaç taneyi geçmez. Kimsenin rızıkına mâni olmak istemez, yurt dışına kaçan veya sürgüne gönderilen siyasî muhaliflerine dahi maaş bağlatırdı.

TDV KADIN KOLLARI'NCA DÜZENLENEN KONFERANS

KADINLARLA İLGİLİ HADİSLER

Dr. Mehmet GÖRMEZ

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları tarafından "Kadınlarla İlgili Hadisler" konulu bir konferans düzenlendi.

Konuşmacı olarak Dr. Mehmet Görmez'in katıldığı konferansta özellikle kadınlar hakkında çıkarılmış uydurma hadisler üzerinde durularak, İslâm'ın kadına verdiği önem bir kez daha dile getirildi.

Kadın hakkında, tarih boyunca oluşan yanlış düşüncelerin sadece İslâm toplumlarına özgü olmadığını ifade ederek konuşmasına başlayan Dr. Mehmet Görmez, İslâm'dan önce ve İslâm'dan sonra, gerek batı toplumlarında gerekse doğu toplumlarında, dünyanın her tarafında kadınlar hakkında oluşmuş yanlış düşünceler; yanlış telakkilerin olduğunu ve var olmaya da devam ettiğini söyledi. Bu yanlışlıkların sadece kadın konusunda olmadığını ifade eden Görmez, varlık konusunda, ahlak konusunda, iki cinsin ilişkileri vb. konularda da bir takım yanlış düşünce ve yanlış telakkiler olduğunu, ama konferansın konusunun kadın olması sebebiyle, kadın konusundaki yanlış telakkilere değineceğini belirtti.

İslâm'dan önceki dönemde, dünyanın pek çok yerinde kadının insan olup olmadığının dahi tartışıldığını ve bu konuyu farklı kültürlerin tarihlerinin aktardığını belirten Görmez, "Özelde Hazret-i Peygamber'in gönderildiği toplumun en önemli örneği. Kız çocuğunu diri diri toprağa gömmeyi şeref addeden bir insanlar topluluğu düşünün!..

Şimdi, böyle bir topluma Medineye hicret ederken, oturup, kadınla, Medine'deki toplumsal sözleşmeyi istişare eden bir Peygamber düşünün. Ona, miras hakkını getiren,

ona kazanç hakkını getiren ve kazancından her türlü tasarruf hakkına sahip olma yetkisini getiren bir Kitap düşünün. Şimdiki anlayıştan hareketle tarihe bakıp, Kur'an'ı ve İslâm'ı yargılamak, son derece büyük bir yanlışlıktır." dedi.

Kur'an'ın ve Hazret-i Peygamberin, o zaman insanlığa gösterdiği hedefe, İslâm toplumlarının ulaşamadığını ifade eden Görmez, bugünkü Batı toplumlarında da, o hedefe varıldığını söylemenin mümkün olmadığını belirterek, "Bugün, hâlâ bir sermaye sahibi cikletini satmak için bir kadını reklam aleti olarak kullanıyorsa, bunu savunan bir insanın, 1400 sene öncesine giderek İslâm'ın birtakım öğretilerinin yetersiz olduğunu söylemesi ve bu yönde söz söyleme hakkını kendinde bulmasının doğru olmadığını düşünüyorum." dedi.

Hazret-i Peygamber (S.A.V)'den sonra

ortaya çıkan yanlış düşünce ve telakkilerin sebeplerini üç maddede sıralayan Dr. Mehmet Görmez bunlardan birisinin kadim din ve kültürlerinin Müslümanlar üzerindeki tesiri, ikincisinin, içinde yaşadıkları kültür ve geleneklerinin dine galebe çalması, üçüncüsünün de, dinin yanlış anlaşılması ve yorumlanması olduğunu söyledi.

Bu maddelerin tesirlerine bir açıklık getiren Görmez "Birisi, kadim din ve kültürlerin tesiri. Bilhassa Yahudilik tarihinde, bizim bu uydurma hadislerle mukabil kıyas olmayacak derecede, kadınlarla ilgili çok daha büyük yanlış düşüncelerin yayıldığını görüyoruz." dedi.

Bu konularda çeşitli örnekler veren Görmez, İslâm'dan önce bir aslı günah meselesinin var olduğunu ve hâlâ, Hristiyanlık literatürünün bunu devam ettirdiğini belirterek, "Aslı günah meselesi: Güya, insanlığın atası Hazret -i Adem ve annemiz Hazret-i Havva'nın cennetten alınışdır. Güya, Hazret-i Adem, asıl oradaki yanlışlığı yapmak istemiyordu; Havva Annemiz vasıtasıyla şeytan onu kandırdı. Sonra, Hazret-i Havva'nın işlediği bu günah, bütün insanlığın ortak malı olarak, yani aslı günah ola-

rak, nesilden nesile sirayet etti ve eğer, izledi iseniz, zaman zaman televizyon filmlerinde veya kiliselerde, vaftiz diye bir şey vardır. Aslında, o vaftiz, Havva annemizden insanlığa intikal eden o günahı temizlemek için sembolik bir ibadettir.

Öncelikle, İslâm'ın, bunu ortadan kaldırdığını görüyoruz. Kur'an-ı Kerim oradaki günahın -eğer günah ise- Hazret-i Havva ile hiçbir alakası olmadığını açıkça ifade eder. "Adem Rabbine isyan etti ve günah işledi." Kur'an-ı Kerim'in açık ifadesi. Kaldı ki, farz edelim Havva annemiz işlemiş olsun. Kur'an-ı Kerim'in evrensel bir prensibi daha var; hiç kimsenin günahını, hiç kimse çekmez. Yani, günah denilen şey nesilden nesile intikal etmez ki. Bu, yanlış bir hurafe. Yani, atanın işlediği günah, toruna ne diye geçsin? Bu çok bâtıl bir hurafe. Hazret-i Peygamber'le ve Kur'an'la hiçbir alakası yok." dedi.

Kadim din ve kültürlerden bize intikal eden ikinci bir yanlışlığın da kadının yaratılışı konusunda olduğuna işaret eden Mehmet Görmez "Kadının yaratılışı "Allah, erkeği yerden, hatunu erden halketti. Bu Tevratta açık bir ifade. Erkeğin bütün kayguları yerde -yani, o çiftçilik yaparak yeri mamur etmeye çalışır- kadının da bütün kaygusu erde oldu." Ona verilen vazife de, sözde, erkek hazretlerini memnun etmek! Bu düşüncenin de ne Kur'an-ı Kerim'le, ne Hazret-i Peygamber'in öğretileriyle hiçbir ilgisi, ilişkisi yok. Yine, kadim din ve kültürlerden İslâm'a gelmiş, İslâm'a sokuşturulmuş bir yanlışlıktır bu. Kur'an-ı Kerim, Yaratıcı, kendisine, iki varlığı da eşit muhatap olarak kabul etmiştir. Hiçbir zaman, yaratıcı, kendi Yarattığı kulları arasında bir cinsiyet ayrımı yapmaz." dedi.

Yine İslâm toplumlarında Peygamber'e atfedilen bir yalanın da, kadınların aklının eksik olduğunu ifade eden birtakım sözlerin ortaya çıkarılması olduğunu belirten Görmez, "Aslında, akıllı bir insan, şunu sorabilir: Peygamber, Yaratıcıdan vahiy aldıktan sonra, ilk danıştığı kimdi? Eşi Hazret-i Hatice. Ayrıca, bunu ilk defa ona danıştı; "Kur'an-ı Kerim, madem, insanlığın yarısının aklını eksik görüyorsa, o zaman, ne diye hem erkeğe, hem de kadının aklına eşit olarak hitap ediyor?! Yani, hangi açıdan bakarsanız bakın, Kur'an-ı Kerim'i şöyle bir okuyan bir insanın, böyle bir tezi kabul et-

mesi mümkün değil." dedi.

Yanlış anlaşılan hadislerden bir tanesinin de "İçinizden, akıllı ve dirayetli bir erkek için, akli ve dini eksik bir kadın tehlikelidir." hadisinin olduğunu belirten Görmez, "Böyle bir ifadede, biz, Peygamberimizi tenzih ederiz. Peygamber'in bütün söyledikleri ve hayatı ortada çünkü. Hayatı, en ince teferruatına kadar tarih sahnesine, tarih sayfalarına geçen tek kişidir Hazret-i Peygamber.

Hız Peygamberin bütün hayatı ortada iken, yaptığı uzun bir konuşmadan, cımbızla, bir cümlesini seçerek, işte bakın, Peygamber'in kadınlar hakkında söylediği bir söz diye ifade etmek ne kadar büyük bir yanlışlıktır. Sözü, hangi amaçla söylendiği, hangi gayeyle söylendiği ve Hazret-i Peygamber'in o sözünün ne anlama geldiğini ifade etmeden, hemen o sözü aldı ve kullanmaya başladılar." dedi.

Kadının siyaset yapması konusunda da bazı yanlış algılamaların olduğuna değinen Dr. Mehmet Görmez, "kadının idare ettiği toplum iflah olmaz." hadisine dayanılarak, toplumu erkeklerin idare etmesi gibi bir anlayışın ortaya çıktığını belirterek, "Kur'an-ı Kerim'e baktığımız zaman, idarelikte neyi aradığını siz görürsünüz. İki şey arar: Liyakat ve ehliyet. Hiç kimse, diyemez ki, Kur'an-ı Kerim'de, idareci olabilmek için, bir de güçlü bir erkek olmak gerekiyormuş!.. Böyle bir şey göremezsiniz. İki şey görüyor o da: Liyakat ve ehliyet. Yani, yaptığı işe layık ve ehil olacak.

Tekrar dönüyorum o söze. Sözü rivayet eden şöyle diyor: "Hudeybiye Musarahası es-

nasında, bir haber geldi kendisine, dediler ki, İran'da tahta bir kadın geldi, Buğrah Duh diye bir hanımefendi yönetimi ele aldı. Bunun üzerine Hazret-i Peygamber 'kadının yönettiği toplum iflah olmaz' dedi" diyor.

Hudeybiye Musarahasında, bu hadisi rivayet eden adam neredeydi diye bir araştırma yaptım. Araştırdık, baktık ki, bu şahıs henüz Müslüman bile değil. Çünkü, Taif kuşatmasında İslâm'a girmiş bir insan. Taif kuşatması, Mekke'nin fetihinden sonraki bir hadise. Henüz, oralar da ismi geçen birisi değil. Dahası, İran tarihlerini elime aldım, okumaya başladım; acaba, Hudeybiye Muhararası esnasında, gerçekten, İran'ı bir kadın mı idare ediyor? İran tarihleri bize şunu gösterdi: Öncelikle orada bir kral var, kral öldükten sonra iki kardeş taht kavgasına tutuşuyorlar, o iki kardeş birbirlerini öldürüyorlar. Biri kılıçla öldürüyor, öbürü zehirliyor onu. Derken, sadece kralın kızı kalıyor. O kız da, başa geçiyor. Adı da Buğrah Duh. Ancak, hadisenin meydana gelişi, Hazret-i Peygamber'in vefatından sonra. Dolayısıyla, ilmi olarak, böyle bir sözü ifade etmek mümkün değil.

Baştan itibaren sayacak olursak: Asli günah, Hazret-i Havva anamızın günahıyla ilgili hadis doğru değildir. Kadının yaratılışıyla ilgili hadis yanlış anlaşılmıştır, doğru değildir. Kadının aklının eksik olduğunu ifade eden hiçbir hadis Hazret-i Peygamber'e ifade edilemez. Yöneticiliği erkekliğe bağlayan hiçbir ifadesi yoktur." dedi.

Yanlış anlaşılan ya uydurma hadislere örnek veren Dr. Mehmet Görmez, Hazret-i

Aişe (r.a)'nin, Hazret-i Peygamber'e izafe edilmiş uydurma bir söz duyduğu zaman-ki durumunu şu şekilde dinleyenlere aktardı. "Hz. Aişe (r.a) ortalıkta dolaşan bir söz duyuyor. 'üç şey uğursuzdur; kadın, at ve ev.' Hazret-i Aişe, bunu işittiği zaman... Gerçekten, Hazret-i Aişe'nin, hadis konusunda sahabeye itirazları -daha önce de bunu söylemiştim- müstakil bir kitabın hacmini dolduracak kadar çoktur ve zekâsına hayran kalmamak mümkün değil.

Böyle bir sözü işittiği zaman, ilk tepkiyi biz ondan görüyoruz. Onun için, belki o, bu konuda, gerçekten, bütün hanımların örnek alması gereken bir hanım. "Asla Peygamber böyle dememiştir; ancak, Peygamber şöyle dedi: 'her kim üç şey uğursuzdur derse, Allah onlara lanet etsin. Çünkü, Yahudilikte böyle bir söz vardır.' Şu anda da, biz, Tevrat'ın tefsiri niteliğindeki Talmut'ta böyle bir sözü görüyoruz. Üç şey uğursuz addediliyor. Bu kesinlikle Peygamber'e iftiradır diyor.

Hazret-i Peygamber İslâm'da uğursuzluk diye bir mefhum yoktur diyor. Hiçbir varlık, uğursuz ilan edilemez. Şimdi, böyle diyen bir Peygamber -kendi annesi de bir kadın, eşi de bir kadın- nasıl, kadınlar uğursuzdur der? Buhari, önce Ebu Hureyre'nin az önceki ifadesini naklediyor. Sonra, Hazret-i Aişe'nin bu itirazına yer veriyor ve olayı düzeltiyor. Bu hadiseyi, o günkü tartışmayı, bize, ilmi ve objektif olarak naklediyor. Ama, şimdi ne yapıyorlar? O baştaki "üç şey uğursuzdur" sözünü alıyor, naklediyor ve gerisine yer vermiyor, Hazret-i Aişe'nin o rivayetine yer vermiyor. Bakınız, İslâm Peygamberi, kadınlar hakkında şöyle demiştir diyor.

Dahası, Buhari'yi okuyan bir insan biraz sonra okuyacak ki, 'üç şey var ki, gerçekten saadet unsurudur.' Bunlardan bir tanesi, geniş ev; ikincisi süratli bir binek, at; şimdi tercüme edersek, iyi bir araç, ondan sonra, yaratıcının rızasına uygun davranışları olan iyi bir eş. Bunu söyleyen Peygamber, nasıl olur da bir şeyin uğursuz olduğunu söyler? Bunun hiçbir mantığı yok. Bunlar, son derece büyük yanlışlıklar." dedi.

Örneklerle devam eden Dr. Mehmet Görmez "Şöyle bir söz uydurulmuş: Kadınların şerhilerinden sakının, iyilerine de dik-

katli olun." Yani, ne zaman, ne tehlike gelebilir, belli olmayabilir; aman dikkat edin.

Bakınız, Hazret-i Peygamberimiz, Veda Hutbesi'nde, kadınların haklarına tecavüz etmek konusunda Allah'tan sakının diye ifade eder.

Arkasından da diyor ki: "Siz, onları, kendinize eş olarak, Allah'ın sözleriyle, Allah'ın tavrıyla alıyorsunuz." Onun için, haklarına riayet etme konusunda, Allah'tan sakının." diyor." dedi.

İstisare konusunda da bir örnek veren Görmez "Uydurma bir söz daha, 'kadınlarla istisare edin; ama, söylediklerinin tersini yapın' Bu da erkeklere tavsiye. Bunun uydurma olduğunu bütün İslâm bilginleri söylerler zaten. Az önce de söyledim; Hazret-i Peygamberimiz, vahyi, eşiyle istisare etmiş ve onun söylediğini yapmış. O ne diyor: "Sen iyi bir insansın; ancak, Musa'ya, İsa'ya gelen sana gelmiştir; şeytan sana gelip aldatacak durumda değildir." Bir de "benim bir akrabam

var, Varaka Bin Nevfel, iyi bir Hristiyan bilgindir, ona gidelim, danışalım" diyor. Daha nice konularda, Hazret-i Peygamber'in danıştığını biliyoruz." dedi.

Kadının ilim öğrenmesiyle ilgili olarak da çarpıcı bir örnek veren Dr. Mehmet Görmez, "İşte size uydurma bir söz daha "Kadınlar, evlerinin ışığıdır. Fakat onlara sakın ilim öğretmeyin" diyor. Çünkü, ilim öğretirseniz, itaat ışığı söner.

Hazret-i Peygamber, kendi eşine, okuma yazma öğretmesi için, bir Yahudi'den yardım isteyen bir Peygamber ve ona ücret ödeyen bir Peygamber. Kendisinden elli sene sonra 'sakın kadınlara okuma yazma öğretmeyin' diye bir hadis uydurulmuş maalesef." dedi.

Sözlerinin sonunda bu tür hadisleri Peygamber Efendimizin hayat tarzıyla birlikte değerlendirilmesinin gerektiğini vurgulayan Dr. Mehmet Görmez, "En büyük yanlışlık şuradan kaynaklanıyor: Peygamber'in bize intikal eden binlerce sözü var. Bir tek sözünün, hangi bağlamda kullanıldığını hiç göz önünde bulundurmadan, öbür sözlerden de ayırarak tek başına değerlendirdiğiniz zaman, tabii büyük yanlışlıklara yol açıyor bu. Yani, esas yanlış anlama oradan kaynaklanıyor. Bir tek hadisi, o konuda söylenmiş bütün hadislerle birlikte, en önemlisi Hazret-i Peygamber'in tavırları, davranışları, hayat tarzıyla birlikte değerlendirmemiz lazım. Daha da önemlisi, Kur'an'la beraber değerlendirmemiz lazım; çünkü, Peygamber'in Kur'an'a ters bir şey söylemesi mümkün değildir." dedi.

Dr. Mehmet Görmez tebliğinin sonunda dinleyicilerden konuyla ilgili gelen soruları cevaplandırdı.

besi... Hatta Einstein, ilmi araştırmanın hem kaynağında ve hem yönlendirilmesinde dini insiyakın olduğunu iddia etti. Zihnin maddeden daha önemli olduğu kabul edildikten sonra, bu sonuca varmamak imkansızdı⁽¹⁵⁾.

Einstein, 1952 yılında eski arkadaşı Maurice Solov'in'e yazdığı mektupta şöyle diyordu: "...Pozitivistler, âlemi her türlü Tanrı anlayışından ve mucizeden kurtardıklarını sanıyorlar. Onların en zayıf yanları da budur. Oysa biz, bu "mucize"yi kabul etmekle yetinmek zorundayız."⁽¹⁶⁾

20. Yüzyılda insanlığın fizikten metafiziğe geçişini hazırlayan dehalar çizgisinde Max Planck (1858-1959) ve Einstein (1879-1955) ile birlikte, Bergson (1859-1941) da hatırlanmalıdır.

Bergson; hakikatin akılla değil, sezgi ve insiyakla kavranabileceğini iddia etti. Akıl fenomenlerle, yani gerçeğin dış görünüşleriyle uğraşabilir, o görüntülerin gerisindeki realite, ancak sezgi ile kavranabilir⁽¹⁷⁾. Bergson'a göre; ilim ve metafizikteki büyük icatların çoğu sezgi (intuition)den doğmuş; sezgi gerçek ilmin, gerçek sanatın ve gerçek felsefenin kaynağı olmuştur⁽¹⁸⁾.

19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçiş, insanlık için dönüm noktası olabilecek değişim ve yenilenmeleri beraberinde taşımış; fizik, ilim felsefesi ve diğer bilim dallarıyla teknolojiye muthiş gelişmeler, insanlığın önünde yeni ufukların açılmasını sağlamıştır. James Jeans'ın dediği gibi: "Artık fizik, ilahiyatın rehberlik edeceği bir sahanın kenarına gelmiştir"⁽¹⁹⁾.

İçinde yaşadığımız yüzyılın 2. yarısında sosyologlar ve müte-

fekkirler, ideolojilerin çökeceğine ve dinlerin baş köşede yer alacağına dikkat çekmişlerdir. Nitekim Arnold Toynbee 1940'lı yıllarda Batı insanına şöyle diyordu: "Önümüzdeki zaman süreci içerisinde insanlık mutlu bir gelecek için yeniden büyük dinlerin bıraktığı mirasa dönecektir. Hesaplarınızı ona göre yapın"⁽²⁰⁾.

Prof.Dr.Mehmet Aydın : "Bu asrın ortalarına gelinceye kadar Batı'da, bilimdeki ilerlemenin ateizmi güçlendireceği yolunda oldukça yaygın bir kanaat vardı. Ancak son elli yılda kaydedilen ilmi ve fikrî gelişme ve değişimler, beklenenin aksine teizmi(inancı) destekleyecek doğrultuda yorumlanabildi" diyor⁽²¹⁾. Reuter Ajansı : "Son yıllarda ABD'de yapılan araştırmaların; eğitim kalitesindeki artışın, insanların inanma ihtiyacını ortadan kaldırmadığını ortaya çıkardığını" haber olarak bütün dünyaya geçiyor⁽²²⁾.

Ve bu dünyanın en gelişmiş ülkesinde,bütün dinlere ve inançlara yapılanma ve uygulamada en geniş özgürlüklerin ve hakların verilmesi, inancın gelişmeye engel değil bilakis onun çok önemli "itici bir nedeni" olabileceği gerçeğini apaçık bir şekilde ortaya çıkarıyor...

Gustave Le Bon'un, şu ifadelerindeki haklılığı da ortaya çıkarıyor : "... En kuvvetli ve uzun ömürlü devletlerin teşekkülü, medeniyetin müşterek hazinesi olan ebedi ve ilmi şahaserlerin ortaya çıkışı, hep dinlerin insanı hayrette bırakan tesirleri neticesidir"⁽²³⁾.

20. Yüzyılın son yıllarında inancın önlenemez yükselişine şahit olunuyor. Türker Alkan da

: "Dünyada dindarların sayısı ve gücü artıyor olabilir", ifadelerini kullanıyor⁽²⁴⁾.

21. Yüzyıl ve gelecek yüzyıllar, dinlerin ve inançların güçleneceği izlenimini vermektedir. Kısacası, bütün belirtiler dinin ve dindarlığın dünya çapında güçlendiği ve güçleneceği yönünde.

Inancın önü açıktır.

DIPNOTLAR

- 1- Abdülhakî Keskin, Diyanet Dergisi, Eylül 1991, sayı 9, s.45
- 2 - Peyami Safa, Seçmeler, Haz.F.K.Timurtaş-E.Göze, 1000 Temel Eser, İst. 1970,s.46
- 3 - Taha Akyol, Hergün Gazetesi, Ekim 1976
- 4 - Prof.Dr.Erol Güngör, İslamın Bugünkü Meseleleri, Ötügen Yay., İst.1970, s.69
- 5 - a.g.e., s. 70
- 6 - a.g.e., s. 70
- 7 - Prof.Dr.S.Hayri Bolay, Türkiye'de Ruhçu ve Maddeci Görüşün Mücadelesi, Akçağ yay., Ank.1995, s.80
- 8 - Sabahattin Şen, Türk Aydını ve Kimlik Sorunu, (Hüsamettin Arslan'ın "Pozitivizm" isimli makalesi), Bağlam Yay. İst.1995, s.545-546
- 9 - Prof.Dr.E.Ruhi Fırlı, Din ve Devlet İlişkileri, Muğla Ün.Rekt.Yay., Muğla 1997, s.15
- 10 - E.Güngör, a.g.e., s. 71
- 11 - a.g.e., s.71
- 12 - a.g.e., s.73
- 13 - a.g.e., s.73
- 14 - Prof.Dr.Mehmet Aydın, Din Felsefesi, Selçuk Yay., İst. 1992, s. 273;
- Peyami Safa, Objektif :6 Yazarlar Sanatçıları Meşhurlar, İst. 1990 s. 144
- 15 - E.Güngör, a.g.e., s.73
- 16 - M.Aydın a.g.e., s.272
- 17 - E.Güngör, a.g.e., s. 261
- 18 -Frederick Mayer, 20. Asırda Felsefe, (çev. Vahap Mutal), Dergah Yay., İst.1992, s. 109
- 19 - Taha Akyol, a.g.m.
- 20 - Prof.Dr.Y.Nuri Öztürk, (Laiklik Sempozyumunda sunulan tebliğinden), İst.1996
- 21 - M.Aydın, "Din Felsefesi", DİA IX, 340
- 22 - Radikal Gazetesi, 5.4.1997
- 23 - Ferit Kam, Dini Felsefi Sohbetler, (sad.S.H.Bolay), s.33
- 24 - Türker Alkan, Radikal Gazetesi, 5.4.1997

Erzincan

Vakfımız Erzincan Şubesi tarafından Dinî Yayınlar ve Kültür Fuarı düzenlendi.

7 yayınevinin katıldığı fuarın açılış törenine Erzincan Vali Vekili Turan Atlamaz, İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı İlhan Aydın, Daire amirleri ve çok sayıda vatandaş katıldı.

Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başlayan törende bir konuşma yapan İlhan Aydın, toplum olarak kitap okuma alışkanlığının zayıfladığına değinerek, medeni toplumların kalkınmasında kitap okumanın ve kültürün çok önemli bir yerinin bulunduğunu söyledi.

Vali Vekili Turan Atlamaz da bu tür faaliyetlerin daha sık yapılmasının faydalı olacağını belirterek, fuara iştirak eden yayınevlerini kutladı.

Erzincan Müftülüğü toplantı salonunda 10 gün süreyle açık kalan fuara vatandaşın ilgisi beklenenin üzerinde oldu.

Arsin

Trabzon-Arsin Müftüsü ve Türkiye Diyanet Vakfı Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Değirmenci'den alınan bilgiye göre, hayırsever Mustafa Beşir tarafından Vakfımıza 5 milyar TL. değerinde 470 m2'lik bir arsa bağışlanmıştır. Değirmenci tarafından bağışlanan arsa üzerine Türkiye Diyanet Vakfı tarafından cami yaptırılacağı ifade edildi.

Türkiye Diyanet Vakfı adına, Arsin Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Değirmenci tarafından

Vakfımızın bir şükran ifadesi olarak Mustafa Beşir'e teşekkür belgesi takdim edildi.

Biga

Biga merkezinde camiler zincirine yeni bir halka olarak Süleymaniye Camii eklendi. Biga ilçesinin Kavaklık mahallesinde 1996 yılında temeli atılan ve Türkiye Diyanet Vakfı Biga Şubesi ile Cami Yaptırma Derneğinin örnek çalışmasıyla bir yıl gibi kısa bir sürede ibadete açıldı.

Müştemilatında şadırvan, gasilhane ve WC bulunan caminin ibadete açılış törenine İlçe Kaymakamı Ahmet Nevrut, Belediye Başkanı Şükrü Kemerli, çevre ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Biga Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Servet Aydın Minarenin yapımını üstlenen Hacı Ahmet Başak, Şadırvanı yaptıran, gasilhane ve WC'lerin yapımını üstlenen Hacı Recep Öz ile Cami dernek başkanı ve üyelerine teşekkür etti.

Muğla

Vakfımız Muğla Şubesi tarafından Ramazan Ayı münasebetiyle bir dizi etkinlikler gerçekleştirildi.

Ramazan ayı münasebetiyle 80 fakir ve yardıma muhtaç aileye çeşitli gıda malzemelerinden hazırlanan yardım paketi dağıtan Türkiye Diyanet Vakfı Muğla Şubesi, Muğla Kız Kur'an Kursu öğrencileri yararına da kermes düzenlemiş ve öğrenciler için 1.5 milyar TL.'lik malzeme almıştır.

50 fakir ve başarılı öğrenciye maddi yardımda bulunan Şubemiz, Ramazan ayı boyunca da mahalli radyo ve tv programları ile halkı dini konularda aydınlatmıştır.

Ramazan ayında inşaatları devam eden 6 civarındaki camiye gerekli nakdi yardımlarda da bulunan Şubemiz, bazı camilerin ses düzenini de yenilemiştir.

Ödemiş

Mülkiyeti Türkiye Diyanet Vakfı'na ait Ayşe Boyacı Merkez Kız Kur'an kursu, müstemilatiyle birlikte, düzenlenen bir törenle hizmete açıldı.

Açılış törenine İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Altunkaya, İlçe Kaymakamı Ünal Erdoğan, Belediye Başkanı Münir Bezziz, İlçe Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Gıyasettin Bilici, civar ilçe müftüleri ve çok sayıda vatandaş katıldı.

15.03.1996 tarihinde 290 m2 arsa üzerine temeli atılan ve iki kattan oluşan kurs binasının zemin katında 6 adet işyeri, birinci katında 4 adet derslik ve mescid, öğretmen odası ve tuvaletler bulunmaktadır.

Şenpazar

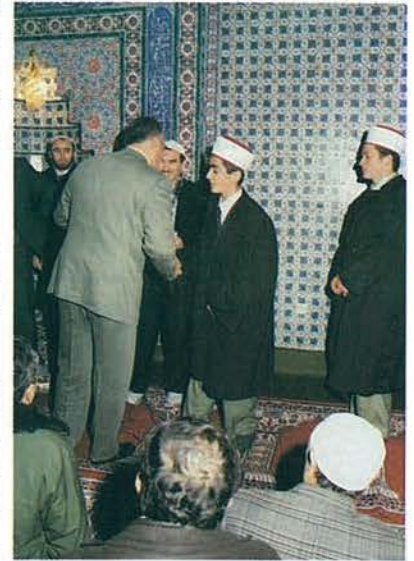
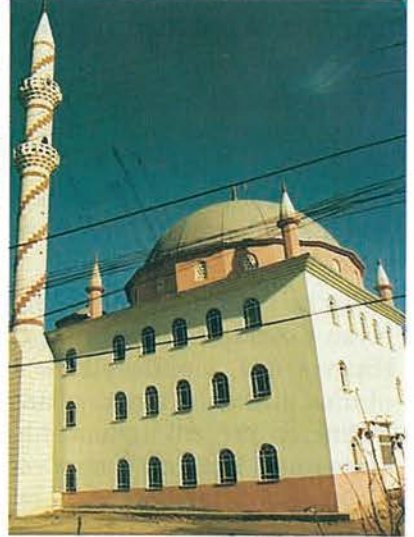
Türkiye Diyanet Vakfı Şenpazar Şubesi tarafından inşa edilen Şenpazar Yeni Camii düzenlenen bir törenle ibadete açıldı.

7 kubbeli olarak inşa edilen caminin ibadete açılması münasebetiyle düzenlenen törene Kastamonu Belediye Başkanı Süleyman Yücel, İl Müftü vekili Ahmet Faruk Kuluş, Şenpazar Kaymakamı İlker Sert, Şenpazar Belediye Başkanı Mustafa Ertan, daire amirleri, civar ilçe müftüleri ve kalabalık bir davetli topluluğu katıldı.

Şenpazar Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Remzi Pehlivan yaptığı açış konuşmasında törene katılanlar ile camiye maddi ve manevi katkıda bulunanlara teşekkür ederek, caminin ilçeye hayırlı ve cemaatinin bol olması temennisinde bulundu.

Şenpazar Belediye Başkanı, İl Müftü Vekili ve İlçe Kaymakamı da günün mana ve önemini belirten konuşmalar yaptılar.

Caminin açılışını müteakip, hayırseverlere teşekkür belgeleri takdim edilerek, Şenpazar Merkez Kur'an Kursu'ndan mezun olarak hafızlık belgesini alan öğrenciler için hafızlık cemiyeti tertip edildi.

Düşünce Dünyası

Nurettin Topçu, Cumhuriyet dönemi Türk düşünce-sinin ilk kuşak mütefekkir-lerinden biridir. Felsefe, mantık, psikoloji, sosyoloji, ahlâk, tasavvuf, eğitim ve demokrasi gibi birçok alanda kendine özgü düşünceler geliştirmiş bir ilim adamıdır. Yeni kuşakların yeterince tanımadığı Nurettin Topçu'nun bütün eserleri, ancak bugün, vefatından yirmi iki yıl sonra tekrar neşrediliyor. Bu neşriyatın, Topçu'nun düşünce dünyasını yeniden gündeme getireceği ve genç nesillerin ilgisini çekeceği kanaatindeyiz.

Nurettin Topçu, bir düşünce ve aksiyon adamı olarak felsefe ve İslâm tasavvufundan beslenip köklü, aktif bir fikir hareketini temsil etmeye çalışmıştır. Dolayısıyla milliyetçi düşünceye yeni bir perspektif kazandırmıştır. Onun milliyetçilik anlayışı siyasi milliyetçiliği sarımsan ve ona yeni imkânlar sağlayan bir anlayıştır. Milliyetçiliği tarihi bir nosyonla ele alan Nurettin Topçu, bu yönüyle yeni ve her zaman orijinal kalabilecek bir düşünce geliştirmiştir.

Fransız İhtilali'nden sonra bütün Avrupa'ya yayılan milliyetçilik hareketleri Osmanlı aydınlarını da etkilemişti. 20. yüzyılın başlarında ise batıcılık tarafı ağır basan Türkçülük düşüncesi kendini iyice hissettirmeye başlamıştı. Ziya Gökalp'in öncüsü olduğu böyle bir düşünce ve hareket, İttihat ve Terakki'den Cumhuriyete siyasi hayatımızın bir çeşit ideolojisi olmuştu.

İşte Nurettin Topçu, hem

Mehmet
ERDOĞAN

Türk Düşünce Hayatında Nurettin TOPÇU'nun Yeri

resmî hem de gruplaşmış muhtelif milliyetçilik anlayışlarına radikal bir tepki göstererek bunların ötesinde dinî, tarihî ve sosyal yapımıza uygun bir milliyetçilik düşüncesini savunmuştur. Bu düşüncüyü, Hareket dergisinin ilk yayınlanmaya başladığı 1939'dan 1975'e kadar çeşitli yazılarında ele alıp olgunlaştırmıştır.

Milliyetçiliği bir millî kültür ve medeniyet meselesi olarak ele alır. Bu yüzden batı kültür ve medeniyeti bizim milliyetçiliğimize esas teşkil edemez. Bizim için ana kaynak İslâm'dır. Bu konuda; "Bizim milletimizin hayatı kuvvet kaynağı İslâm dinidir. İslâm az zamanda Türklüğün hayat damarlarını doldurarak bu milletin varlığının esaslı unsurlarını harekete geçirdi." demektedir.

Hareket Felsefesi

Nurettin Topçu'nun dinamik bir hareket felsefesi vardır. Bu felsefede düşünce

ve hareket birbirinden ayrılmaz. O, insanı varlık ve nizam içinde büyük iradenin emrinde görür. Kendini bütün içinde algılayamayan bir düşünce aktif olamaz. Hareket hâlinde olmayan bir düşünce de topluma fayda sağlamaz. Bu sebeple toplum şuurumuzun derinliği düşünce bağlarımızın sıhhatiyle anlam kazanır. Biz neyiz, kendimizi neye ait görüyoruz ve neyi temsil ediyoruz? İşte insan olarak varlığımızı şekillendiren temel sorular bunlardır.

Nurettin Topçu düşüncüyü, "hareketlerimizin içselleşmesi ve iç yaşayışımızın sonsuzluğuna sığınması hâli" şeklinde algılıyor ve onu bir varoluş meselesi olarak ele alıyor: "Düşünce, gerçek ve olgunlaşmış bir harekettir; bütün hareketlerimizin başlangıcı ve sonudur. (...) Gerçek düşünüş, varlığımızın her adımda karşılaştığı muammaları kâinatın bütününe sorarak, oradan da sonsuzluğu duyurarak on-

lardan cevabını almaktır. Bu manada gerçek düşünce, varlıktan ayrılmıyor. Zira varlık, düşünce olmasa var olmayacaktı. O bir tasavvurdur, yani düşüncedir ve var olmak düşünmek demektir." Ona göre düşüncenin son merhalesi "hareketle düşünmek"tir. "Hareketle âlemin bütününe bağlanan varlık, böylece düşünce yönünden yine âleme bağlanmış oluyor. Düşünce ile hareket burada birleşiyorlar. (...) Var olmak gerçek manasıyla var olmak, hareketleriyle düşüncesini sonsuzluğa istinat ettirmek demektir ve böylelikle kendi varlığını sonsuzlukta aramak demektir."

Nurettin Topçu, sağlam bir toplum yapısını sıhhatli bir düşünce ve harekette görür. Ona göre toplum içindeki karmaşa, önce fertlerin varlık şuurunun eksikliğine delâlet eder. Varlığını, bağlı bulunduğu bütün içinde algılayamayan fertler toplum hayatına uyum sağlayamaz. Sonuçta toplumun yapısı kırılır, dağılır ve kendini yok etme sürecine girer. Bu konudaki felsefesinin formülünü yine kendi ifadesiyle "Hareket ediyorum, düşünüyorum, birliği seviyorum, o hâlde varım." şeklinde özetlemek mümkün.

Milliyetçilik Anlayışı

Nurettin Topçu'nun milliyetçilik anlayışının temelinde din ve tarih olgusu vardır. Milletlerin var oluşunu tartışırken tarihîliği ve tarih içindeki oluşumları her zaman ön plânda tutar. Ona göre mazisiz bir millet olmaz. "Millet, tarihinden iba-

rettir. Onu tarihinden sıyrınız, insan sürüsü kalır. İnsan, hem kendinin, hem milletinin, hatta bütün insanlığın tarihini taşımaktadır. Bu yüzden ilim ve hakikat gözüyle bakılınca milliyetçiliğimiz bu asrın başından başlatılamaz. Milliyetçiliğimizin başlangıcı için bir tarih gerekiyorsa bu 1071 Malazgirt zaferidir. Selçukluların bu toprağa ettikleri milliyetçilik tohumları, Osmanlılarla olgun bir meyve olarak gelişir. "Osmanlılar, Anadolu'nun coğrafyasında İslâm'ın ruhuna dayanan bir devlet" kurmuşlardır."

Nurettin Topçu "resmî" milliyetçi olmadığı gibi "kültür" milliyetçisi de değildir. O, bir inancın ve hareketin milliyetçisidir. Onda düşünce ve hareket birlikte ve iç içedir. Bu bağlamda hayatında sayısız mücadele örnekleri vardır.

Nurettin Topçu, fikir akımları içinde daha çok Anadolu'ya dahil edilir. Hilmi Ziya Ülken, Mükrimin Halil Yinanç, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu gibi ilim adamları tarafından işlenen bu düşünce Yahya Kemal, Remzi Oğuz Arık, Necip Fazıl, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi fikir ve sanat adamlarınca da değerlendirilmiştir.

Anadoluculuk, Turancılığın temelsiz, hayalî, gerçeklikten uzak vatan anlayışına karşı Anadolu'yu ana vatan gören bir düşünce hareketidir. Böyle bir hareketin içinde yer alan Nurettin Topçu, milliyetçiliği resmî veya ırkî anlamda ele almamış, onu

millet ve din kavramları içinde telâkki etmiştir.

Reform Konusundaki Görüşleri

Reform meselesi, yakın tarihimiz boyunca dinî/siyasî çerçevede zaman zaman gündeme getirilen bir konu olmuştur. Peyami Safa'nın çıkardığı Türk Düşüncesi'nin Ocak 1959 sayısında, çeşitli ilim adamlarının değerlendirmeleriyle "Müslümanlıkta reform var mı?" sorusu tartışılır. Nurettin Topçu'nun olaya yaklaşım mantığı, sarîh ve sahih bir tavır temsil etmesi bakımından örnek alınabilecek değerdedir.

Türk düşüncesinin günümüzdeki seviyesiyle 40 yıl öncesinin düşünce hayatını mukayese edebilmek için Nurettin Topçu'nun konuyla ilgili düşüncelerini yeniden okuyabiliriz:

"İslâm dininde reformdan bahsedenlerde maalesef ne reformun manası, ne de İslâm'ın mahiyeti hakkında vukufa rastlanmamaktadır. Bunların gerçek ve samimî durumları, ya bilgisizlikten, ya da İslâm aleyhtarlığından ibaret olmaktadır. Daha doğrusu, bunların şuurlarında yaşattıkları dinî hayat pek sathî bilgisine sahip oldukları reform ifadesine bürünüyor.

Reform, din tarihinde aslına irca gayesiyle ıslah manasına kullanılmıştır ve bu gaye ile bazı şekillerin değiştirilmesidir. Hristiyanlık-

ta reformu ilk yapan Luter, Katolik kilisesinin, Hazreti İsa'nın anlattığı esaslardan ayrılmış olduğunu ileri sürerek, hakikî esaslara dönmek iddiasıyla dinî ıslahatını yaptı. İncil'in herkes tarafından anlaşılması için, millî dillere çevrilmesi lüzumunu ortaya attı. İslâm'da bir zümre din büyükleri tarafından, dinin temelleridir diye, mukaddes kitabın dışında ve onu tamamlamak için ortaya konmuş prensipler ve inançlar var mıdır? Biliyoruz ki böyle bir hâdise İslâm'da mevcut değildir. Kur'an ise dilimize daima çevrilmektedir ve yapılmış birçok tercümeleri vardır. Şu hâlde İslâm'da, Hristiyan dünyasındaki manada bir reform söz konusu olamaz. İslâm'da Katoliklik yoktur ki Protestanlığı da doğsun. İslâm daima Ortodokstur, yani Ehli Sünnet itikadına dayanır. Onun dışındaki mezhepler büyük cemaat yapamamışlardır ve Kur'an'ın bütünlüğü sebebiyle de yapamayacaklardır. Halli istenen tek mesele, namazlarda Kur'an'ın Türkçe olarak okunup okunmaması meselesidir ki bu da bir din psikolojisi meselesidir. Ancak bu ilmin hükümleriyle halledilecek bir davadır.

İslâm'ın mahiyetine gelince, onu araştırırsak, şüphesiz Kur'an'ın şuurlu ve derin anlayışında bulabiliriz ki onda taassup, yeniliklerden nefret, acaip şekillerle esrarlı sayılara ruhunu hapsedme gibi şeyler yoktur. İslâm'da ve hatta hiçbir dinde kıyafet davasına rastlanmaz. Yalnız kadının örtünmesi esası, birçok dinlerde rastlanan uzvî heyecanlardan uzaklaş-

tırma idealine bağlı bir spiritalizm işaretidir. İbadet şekilleri, sonradan ilâve edilen merasim yontulmak şartıyla, esasında Peygamberin nakil ve tespit ettiği bir öftür. Olduğu gibi muhafazası, içtimâî bir sistemin devamı için zarurîdir. Hukukî ahkâm ile muamelâta ait hükümlerin, devrin icaplarına ve her zaman değişen ihtiyaçlara uygun hâle getirilmesi, esasen İslâm hukukunun dayandığı prensiplerden biridir. Ancak cahillerin elinde bu prensip çiğnenerek kaideler katulaşmış, hayatî kuvvetini kaybederek bugünkü taassubu doğurmuştur. Bu sahada yapılması gerekli harekete reform değil, İslâm'ın hakikatına götürücü ıslahat demek daha doğru olur. Mazide olduğu gibi, XX. asrın içinde ve gelecek asırlarda da İslâm'ın inkişafını temin edecek olan bu ıslahat, İslâm dinini bir ihtiras partisi veya Kur'an ticareti teşkilâtı olmaktan kurtararak, aslında sahip olduğu hürmet mevkiine yükseltecek ve böyle bir hareket, hem bilgisiz din istismarcılarını, hem de garazkâr Allahsızları susturacaktır."

Birlik ve beraberlik şuuru içinde çağın standartlarını yakalamış, hatta öncü bir misyonu temsil edebilecek bir Türkiye için muhtaç olduğumuz kudret, tarihî ve manevî değerlerimizde saklıdır. Türkiye'nin kendine inanması ve kendine dönmesi gerekmektedir. Bu sebeple Nurettin Topçu, Türk düşünce hayatının önemli şahsiyetlerinden biridir.

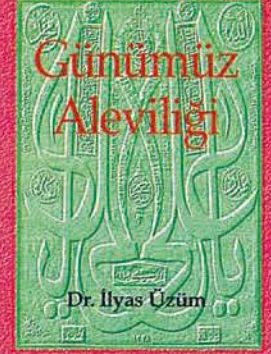
Kültür - Sanat

Günümüz Aleviliği

Alevilik-Bektaşilik, göçebe ya da yarı göçebe Türkmenlerin İslâm'ı kabul etmeye başladığı X. yüzyıldan akıp gelen uzun bir tarihî süreci içerir. Konar göçer hayatı yaşayan Oğuzlar, diğer adıyla Türkmenler İslâm'ı kabul ettikten sonra önceki dinî inanç ve geleneklerini yeni dinle mezcetmişler, Vefâilik, Kalenderilik ve Haydarilik gibi eski kültürlerin karışımıyla birlikte kısmen vahdet-i vücût anlayışına dayalı, ancak bir takım dinî yükümlülüklerle ilgisiz mistik akımlardan beslenmişler ve XI-XIV. yüzyıllar arasında devam eden göçlerle bu anlayışı Anadolu'ya taşımışlardır. Yaşadıkları sosyal hayat sebebiyle kitâbî İslâm'la tam olarak yüz yüze gelemeyen bu zümreler, Anadolu'daki eski uygarlıkların izlerinin yanı sıra, XIV ve XV. yüzyıllarda Hurûfîlik ve Şîîlik'ten de et-

kilenerek "karma bir yapı" oluşturup bu te-lakki içinde yaşayagelmışlerdir. Selçuklular ve Osmanlılar zamanında sosyal ve iktisadî sebeplerle muhtelif isyan hareketlerine giren bu topluluklar, Kurtuluş Savaşı'na destek vermiş, Cumhuriyet'in kuruluşunu sevinçle karşılamış, 1950-60'lardan sonra kırsal bölgelerden büyük yerleşim merkezlerine intikal etmiş olup bugün toplumun bir parçası olarak varlığını sürdürmektedirler. Bu sebeple Alevilik-Bektaşilik günümüzde, tarihte olduğundan çok daha fazla renk farklılığıyla, gittikçe manevî özünden aşınıp siyasallaşan, yahut ideolojileşen bir karakterde varlığını devam ettirmektedir.

Dr. İlyas Üzüm araştırmasında bütün bunları ortaya koymaya çalışmaktadır.

Dr. İlyas Üzüm, İsam Yayınları, 210 Sh., İstanbul

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINEVLERİ

- ANKARA/SİHHİYE** : Necatibey Cd. No: 8/32-33 Sıhhiye / ANKARA
Tel: (312) 229 73 36 - Fax: 231 51 10
- ANKARA/KOCATEPE** : Kocatepe Camii Avlusu Kızılay-ANKARA
Tel: (312) 417 12 35 / 595
- ANKARA/AŞTİ** : Giden Yolu Katı D/11 Balgat/ANKARA
Tel & Fax: (312) 224 03 84 - 224 10 00 /1518
- İST./ÜSKÜDAR** : Bağlarbaşı Kısıklı Cd. No: 13 Üsküdar / İSTANBUL
Tel & Fax: (216) 334 73 64
- İST./ÇAĞALOĞLU** : Babıali Cd. No: 40 Çağaloğlu / İSTANBUL
Tel: (212) 511 44 32 - Fax: 511 45 40
- İSTANBUL/FATİH** : Fatih PTT Karşısı Fatih / İSTANBUL
Tel & Fax: (212) 532 78 89
- ADANA/TEPEBAĞ** : Tepebağ Mh. Cemal Gürsel Cd. No:21 Seyhan/ADANA
Tel & Fax: (322) 352 69 18
- ADANA/YAĞ CAMİİ** : Alidede Mh. Alimünif Cd. Yağ Camii Avlusu Seyhan/ADANA
Tel: (322) 352 51 57 - Fax: 352 69 18
- AYDIN** : Ramazan Paşa Mh. Gazi Bulvarı No: 4 AYDIN
Tel & Fax: (256) 213 50 49
- DİYARBAKIR** : Vilayet Cad. Kamu Lojmanları Karşısı No: 42 DİYARBAKIR
Tel & Fax: (412) 224 40 91
- İZMİR** : Anafartalar Cd. No: 497 Mezarlıkbaşı-Konak/İZMİR
Tel & Fax: (232) 441 82 04
- TRABZON** : Cumhuriyet Mh. Uzun Sk. No: 91/2 TRABZON
Tel : (462) 326 17 47 - Fax : 326 90 44
- ELAZIĞ** : Hastahane Cd. Edibe Can Müftülük Sitesi ELAZIĞ
Tel& Fax: (424) 236 96 70
- SAMSUN** : Necipbey Mah. İskele Cd. Müftülük Sitesi Altı/SAMSUN
Tel: (362) 435 73 12- Fax :432 16 58
- ÇORUM** : Karakeçili Mah. Gazi Cad. Balaban Pasajı No: 53 ÇORUM
Tel & Fax : (364) 213 37 26
- ERZURUM** : Cumhuriyet Cad. No: 54 Lala Paşa Camii Karşısı / ERZURUM
Tel & Fax: (442) 235 20 98

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınlarının 1998 Ocak ayında işletme merkezi ve yayınevlerinde en çok satılan yayınların listesi

Basılı Yayınlar

1. Kur'an-ı Kerim (çeşitli boyalarda)
2. Peygamberler Tarihi
3. Fetvalar
4. Açıklamalı Dua Kitabı
5. İbadet Rehberi
6. Hatiplere Hutbeler (1-2-3)
7. Yaşayan Hurafeler
8. Din Psikolojisi
9. Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş
10. Annenin Rehberi
11. İlmî Gerçekler
12. İnsanın Yaratılışı
13. Hz. Muhammed
14. Hac Rehberi
15. Er-Risale

Sesli Yayınlar

1. Hatm-i Şerif
2. Yasin Kaseti
3. Kur'an öğretmeni

Yabancı Dildeki Yayınlar

Almanca

1. Kur'an-ı Kerim Meali
2. İslam Lernen İslam Leben (İslâmî Öğrenmek ve Yaşamak)
3. Der İslam (İslâma Giriş)

İngilizce

1. Mohammed the Prophet (Hz. Muhammed)
2. The Basics of Islam (İslâmın Temelleri)

29 Mayıs Tıp Merkezi

Sağlığınız bize emanet

